

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan:

Görüşlerinizi duzenleme@bddk.org.tr adresine e-posta ile iletebilirsiniz

YEŞİL VARLIK ORANI HAKKINDA TEBLİĞ TASLAĞI

BİRİNCİ BÖLÜM

Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı, bankaların  vresel sürdürülebilir ekonomik faaliyetlerin finansmanına katkısının ölçümü için belirlenen yeşil varlık oranı ve diğer anahtar performans göstergelerinin hesaplanmasına ve raporlanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 43 üncü maddesinin birinci fıkrası ile 93 üncü maddesinin dördüncü fıkrasına dayanılarak hazırlanmıŐtır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğde ve eklerinde yer alan;

a) Alım satım hesapları: 23/10/2015 ve 29511 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin  l  lmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan alım satım hesaplarını,

b) Anahtar performans göstergeleri: Bankaların faaliyetlerinin  vresel sürdürülebilirliği ve  vresel hedefleri nasıl ve ne ölçüde dikkate aldığını ve bunlara ne düzeyde katkı sağladığını gösteren oranları,

c) Asgari güvenlik  nlemleri: Ekonomik faaliyetlerin insan ve işçi hakları da dâhil olmak üzere sosyal normları ihlal etmemesini sağlamaya yönelik olarak belirlenmiş yönetiŐim standartlarını,

 ) Avrupa Birliği (AB) taksonomisi: AB tarafından  vresel olarak sürdürülebilir kabul edilen ekonomik faaliyetleri gösteren Avrupa Birliği sınıflandırma sistemini,

d) Birincil enerji: Bir doğal kaynak rezervinden çıkarılan veya bir kaynak akıŐından yakalanan, ayırma ve temizleme dıŐında herhangi bir çevrim veya dönüşüm geçirmemiŐ enerji kaynağını,

e) Birincil enerji talebi: Birincil enerji kaynakları kullanılarak gerçekleştirilen enerji tüketimini,

f)  vresel olarak sürdürülebilir ekonomik faaliyetler: İklım değişikliğinin azaltılması, iklim değişikliğine uyum, su ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir Şekilde kullanımı ve korunması, döngüsel ekonomiye geçiş, kirliliğin önlenmesi ve kontrolü, biyoçeşitliliğin ve ekosistemin korunması ve restorasyonu hedeflerinden en az birine önemli ölçüde katkı sağlayan ve bu hedeflerden hiç birine önemli zarar vermeyen ekonomik faaliyetleri,

g) Döngüsel ekonomi: Mevcut malzeme ve ürünlerin mümkün olduğunca uzun süre kullanılmasını, paylaŐılmasını, kiralanmasını, yeniden kullanılmasını, onarılmasını, yenilenmesini ve geri d n Ő t r lmesini içeren ve bu sayede ürünlerin yaşam döngüsünün uzatılmasını hedefleyen üretim ve tüketim modelini,

Đ) Enerji kimlik belgesi: Binalarda enerjinin verimli kullanılmasını, israfın önlenmesini ve  vrenin korunmasını sağlamak amacıyla, binanın asgari enerji ihtiya ını, enerji tüketim sınıflandırmasını, yalıtım özelliklerini, ısıtma ve soğutma sistemlerinin verim düzeylerini içeren belgeyi,

h) Finansal varlık: Türkiye Muhasebe Standartlarında yer alan finansal varlıkları,

ı) Kapsam 1 emisyonları: Bir işletmenin sahip olduğu veya kontrol ettiği kaynaklardan ortaya çıkan doğrudan sera gazı emisyonlarını,

- i) Kapsam 2 emisyonları: Bir işletme tarafından satın alınan elektrik, ısı veya buharın tüketilmesi sırasında oluşan dolaylı sera gazı emisyonlarını,
- j) Kapsam 3 emisyonları: Üretim ve satış zincirindeki emisyonlar dâhil olmak üzere, ilgili işletmenin değer zincirinde meydana gelen Kapsam 2 dışındaki dolaylı emisyonları,
- k) Kredi: 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 48 inci maddesinde tanımlanan kredileri,
- l) Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,
- m) Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,
- n) Teknik tarama kriterleri: Ekonomik faaliyetleri çevresel hedeflere etkileri bakımından değerlendiren kriterleri,
- o) Önemli tadilat: Binalarda cephe, mekanik ve elektrik tesisatı gibi enerji tüketimini etkileyen konularla ilgili toplam tadilat maliyetinin, binanın emlak vergisine esas değerinin yüzde yirmi beşini aşan tadilatları,
- ö) Yenilenebilir enerji: Rüzgâr, güneş, jeotermal, hidrotermal ve okyanus, hidroelektrik, biyokütle, yeşil hidrojen, çöp gazı, kanalizasyon arıtma tesisi gazı ve biyogaz kullanılarak elde edilen enerjiyi,
- p) Yenilenemez enerji: Yenilenebilir kaynaklardan sağlanmayan, herhangi bir dönüşümden veya dönüşüm sürecinden geçmemiş enerjiyi,
- r) Yeşile boyama: Bir işletmenin ürün ya da hizmetlerinin, çevresel hedeflerden bir ya da daha fazlasına önemli ölçüde katkıda bulunduğu, diğer çevresel hedeflere önemli zarar vermediği veya asgari sosyal ve yönetim standartlarını sağladığı algısını yaratmak için halkla ilişkiler, reklamcılık ya da pazarlama yöntemlerinin aldatıcı şekilde kullanılmasını ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Yeşil Varlık Oranı

Yeşil varlık oranı hesaplaması

MADDE 4 – (1) Bankaların çevresel sürdürülebilirliğe katkısı için birincil anahtar performans göstergesi yeşil varlık oranıdır.

(2) Yeşil varlık oranı, bankaların konsolide olmayan bilançolarında yer alan uyumlu varlıkların, uygun varlıklara bölünmesi ile hesaplanır.

(3) Uyumlu varlıklar;

- a) Çevresel hedeflerden bir ya da daha fazlasına önemli ölçüde katkıda bulunma,
 - b) Diğer çevresel hedeflere önemli zarar vermeme ve
 - c) Asgari sosyal güvenlik önlemlerini sağlama
- koşullarını aynı anda yerine getiren ekonomik faaliyetlere ilişkin bilanço içi finansal varlıkların itfa edilmiş maliyet ile ölçülen brüt tutarlarının toplanması ile hesaplanır.

(4) Çevresel hedefler AB taksonomisinde yer alan;

- a) İklim değişikliğini azaltma,
- b) İklim değişikliğine uyum,
- c) Döngüsel ekonomiye geçiş,
- ç) Su ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve korunması,
- d) Kirliliğin önlenmesi ve kontrol altına alınması ve
- e) Biyoçeşitliliğin ve ekosistemlerin korunması ve restorasyonu hedeflerini kapsar.

(5) Uygun varlıklar, EK-1’de yer alan teknik tarama kriterlerini sağlayıp sağlamadığı dikkate alınmaksızın, AB Taksonomisinde teknik tarama kriterleri kapsamında belirlenmiş tüm ekonomik faaliyetlere ilişkin bilanço içi finansal varlıkların itfa edilmiş maliyet ile ölçülen brüt tutarlarının toplanması ile hesaplanır.

(6) Bankaların çevresel sürdürülebilirliğe katkısı için ilave anahtar performans göstergeleri, “uyumlu varlıklar/brüt varlıklar” ve “uygun varlıklar/brüt varlıklar” oranlarıdır.

(7) Brüt varlıklar, toplam finansal varlıklardan merkezi yönetimlerden, merkez bankalarından ve çok taraflı yatırım bankaları ve kalkınma kuruluşlarından alacaklar ile alım satım hesaplarında izlenen varlıklar çıktıktan sonraki kalan bilanço içi varlıkların itfa edilmiş maliyet ile ölçülen brüt tutarların toplanması ile hesaplanır.

(8) Son bir yıllık cironun en az yüzde ellisinin uyumlu varlıklardan sağlanmış olması ve son bir yılda yenilenemez enerji kaynaklarından herhangi bir gelir elde edilmemiş olması kaydıyla, birden fazla faaliyet alanında çalışan işletmelere kullandırılan işletme sermayesi kredilerinin, cironun uyumlu olarak sınıflanan bölümü ile orantılı kısmı, yeşil varlık oranı ve ilave anahtar performans göstergelerinin hesaplamasında uyumlu varlık olarak dikkate alınır.

(9) Kurul, belirli bir periyoda ilişkin akım verileri, gelir-gider hesapları, bilanço dışı varlıklar ve alım satım hesaplarında izlenen varlıklar üzerinden yeni ilave anahtar performans göstergeleri tanımlamaya, yeşil varlık oranı ve ilave anahtar performans göstergeleri için alt sınır belirlemeye, bu sınırları banka bazında farklılaştırmaya, belirlenen sınırlara uyum sağlamayan bankalara yönelik, ilave sermaye yükümlülüğü dâhil olmak üzere, gerekli tedbirleri almaya yetkilidir.

Teknik tarama kriterleri

MADDE 5 – (1) Yeşil varlık oranı hesaplamasında “uyumlu” olarak dikkate alınacak varlıkların çevresel hedeflerden bir ya da daha fazlasına önemli ölçüde katkıda bulunma koşulunu yerine getirebilmesi için ilgili teknik tarama kriterlerini sağlaması şarttır.

(2) Uyumlu olarak belirlenen vadeli varlıkların, vadeleri boyunca teknik tarama kriterlerini sağladığının teyit edilmesi ve izlenmesi esastır.

(3) Uyumlu varlıkların belirlenmesinde ve bunlara ilişkin tutarların hesaplanmasında EK-1’de yer alan Teknik Tarama Kriterleri esas alınır.

Çevreye önemli zarar vermeme

MADDE 6 – (1) Yeşil varlık oranı hesaplamasında “uyumlu” olarak dikkate alınacak varlıkların çevreye önemli zarar vermeme koşulunu sağlaması zorunludur.

(2) Ekonomik faaliyetlerin çevreye önemli zarar vermeme koşulunu karşılayıp karşılamadığı değerlendirilirken faaliyetin kendisinin ve faaliyet sonucunda ortaya çıkan ürün ve hizmetlerin yaşam döngüleri boyunca oluşacak çevresel etkileri ile ürünlerin kullanım ömrünün tamamlanmasından sonraki etkileri dikkate alınır.

(3) Uyumlu varlıkların belirlenmesinde ve bunlara ilişkin tutarların hesaplanmasında EK-2’de yer alan “Çevreye Önemli Zarar Vermeme Kriterleri” esas alınır.

Asgari güvenlik önlemleri

MADDE 7 – (1) Yeşil varlık oranı hesaplamasında “uyumlu” olarak dikkate alınacak varlıklara ilişkin faaliyetlerin ve ilgili tarafların asgari güvenlik önlemlerine uyum sağlaması zorunludur.

(2) Uyumlu varlıkların belirlenmesinde ve bunlara ilişkin tutarların hesaplanmasında EK-3’de yer alan asgari güvenlik önlemleri esas alınır.

Yeşil varlık oranı raporlaması

MADDE 8 – (1) Bankalar yeşil varlık oranı pay ve paydasını oluşturan varlıklara ilişkin sınıflandırma, izleme ve kontrol süreçleri ile bunlara ilişkin politikalarını tesis etmek, veri tabanlarında gerekli düzenlemeleri yapmak ve raporlama sistemini oluşturmakla yükümlüdür.

(2) Yeşil varlık oranına ilişkin Ek-4’de yer alan cetvel, Kurumca belirlenecek sürelerde elektronik ortamda Kuruma gönderilir.

(3) Kurul, yeşil varlık oranı ve ilave anahtar performans göstergeleri raporlama zorunluluğunu banka türü ve büyüklüğü bazında belirlemeye ve farklılaştırmaya yetkilidir.

Yeşil varlık oranı hesaplama sınırları

MADDE 9 – (1) Bankalar, yeşil varlık oranı kapsamında uyumlu varlıkları ticari kredilerde toplam tutarı XX milyon Türk lirası ve üzerindeki, bireysel kredilerde ise XX milyon Türk lirası ve üzerindeki kredi ve diğer alacaklarını kapsayacak şekilde hesaplayabilir. Uygun

varlıklar ve brüt varlıklar herhangi bir alt sınır belirlenmeden hesaplanır. Kurul uyumlu varlıkların belirlenmesi için esas alınacak alt sınır tutarlarını değiştirmeye veya tamamen kaldırmaya yetkilidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Dikkate alınacak çevresel hedefler

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Uyumlu varlıkların belirlenmesinde 4 üncü maddenin dördüncü fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan çevresel hedefler dikkate alınır. Kurul, diğer çevresel hedefleri yeşil varlık oranı hesaplaması kapsamına almaya yetkilidir.

Raporlama Başlangıç Tarihi

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Bu Yönetmeliğin 8 inci maddesi kapsamında Kuruma yapılacak raporlama ../../.... tarihinde başlar.

Yürürlük

MADDE 10 – (1) Bu Tebliğ ../../... tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı yürütür.

EK : 1

TEKNİK TARAMA KRİTERLERİ

Ekonomik faaliyet türü bazında, aşağıda belirlenen kriterleri sağlayan faaliyetlere yönelik krediler¹, kredi borçlusunun Tebliğin 6 ncı maddesinde yer alan çevreye önemli zarar vermeme ve 7 nci maddesinde yer alan asgari güvenlik önlemleri kriterini birlikte sağlaması koşulu ile “uyumlu varlık” olarak sınıflanacak ve yeşil varlık oranı hesaplamasının payında yer alacaktır.

KISALTMALAR

B.E.S.T.	: ÇEDBİK Binalarda Ekolojik ve Sürdürülebilir Tasarım Sertifikası
BET	: Birincil Enerji Talebi (Principal Energy Demand)
BREEAM	: Bina Araştırma Kuruluşu Çevresel Değerlendirme Yöntemi (Building Research Establishment Environmental Assessment Method)
CII	: Karbon Yoğunluğu Göstergesi (Carbon Intensity Indicator)
CO ₂ eq	: Sera gazı emisyon miktarlarını küresel ısınma etki potansiyellerine dayalı olarak karbondioksit eşdeğerine dönüştüren metrik ölçü
ÇED	: Çevresel Etki Değerlendirme
ÇEDBİK	: Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği
DGNB	: Alman Sürdürülebilir Bina Kurumu (Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen),
EDGE	: Daha Fazla Verimlilik için Tasarımda Mükemmellik (Excellence in Design for Greater Efficiencies)
EEDI	: Enerji Verimliliği Tasarım Endeksi (Energy Efficiency Design Index)
EEXI	: Enerji Verimliliği Mevcut Gemi İndeksi (Energy Efficiency Existing Ship Index)
EKB	: Enerji Kimlik Belgesi
EVD	: Enerji Verimliliği Danışmanlık
EVS	: Enerji Verimlilik Sertifikası
GSTC	: Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (Global Sustainable Tourism Council)

¹ Kredi tanımı, Bankacılık Kanunun 48 inci maddesi uyarınca, nakdi krediler ile teminat mektupları, kontrgarantiler, kefaletler, aval, ciro, kabul gibi gayrinakdi krediler ve bu niteliği haiz taahhütler, satın alınan tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları, tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ve surette verilen ödünçler, varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar, vadesi geçmiş nakdi krediler, tahakkuk etmekle birlikte tahsil edilmemiş faizler, gayrinakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri, ters repo işlemlerinden alacaklar, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler nedeniyle üstlenilen riskler, ortaklık payları ve Kurulca kredi olarak kabul edilen işlemleri kapsamaktadır.

HQE	: Yüksek Çevre Kalitesi (Haute Qualité Environnementale)
HVAC	: Isıtma, Havalandırma ve İklimlendirme Sistemi
İZODER	: Isı Su Ses ve Yangın Yalıtımcıları Derneği
IATA	: Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (International Air Transport Association)
IMO	: Uluslararası Denizcilik Örgütü (International Maritime Organization)
LEED	: Enerji ve Çevre Tasarımında Liderlik (Leadership in Energy and Environmental Design)
MARPOL	73-78: Denizlerin Gemiler Tarafından Kirlenmesinin Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme (abbreviation of Marine Pollution 73/78)
MW	: Megavat
NACE	: Avrupa Topluluğu'ndaki Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiksel Sınıflandırması (Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne)
nSEB	: 5/12/2008 tarihli ve 27075 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği uyarınca Neredeyse Sıfır Enerjili Bina
SAF	: Sürdürülebilir Havacılık Yakıtı (Sustainable Aviation Fuel)
ÜYK	: Ücretli Yolcu Kilometre
VLSFO	: Çok Düşük Sülfürlü Akaryakıt (Very Low Sulphur Fuel Oil)

1. TÜKETİCİ KREDİLERİ

1.1. Konut ve Bina Geliştirme veya Tadilatına İlişkin İhtiyaç Kredileri

- a) Enerji Kimlik Belgesi'nde verimlilik kriteri "B" ve üstü,
- b) nSEB kriterlerine uygun inşa edilmiş,
- c) Aşağıda sayılan sertifikalardan herhangi birine sahip olma
 - i) LEED (Altın ve üstü),
 - ii) BREEAM (Çok iyi ve üstü),
 - iii) DGNB (Altın ve üstü),
 - iv) HQE (Mükemmel ve üstü),
 - v) B.E.S.T. sertifikası (Çok iyi ve üstü) ve
 - vi) EDGE (Sertifikalı, Gelişmiş ve Sıfır Karbon)

kriterlerinden herhangi birini sağlayan binalar için verilen konut, bina geliştirme veya tadilat kredileri ile,

Enerji verimliliğinde en az %30 oranında iyileşme sağladığı enerji verimliliğini gösteren fizibilite raporu, EVD raporu veya İZODER gibi belgeler ile tevsik edilebilen mevcut bina geliştirme veya tadilatı faaliyetlerine yönelik krediler "uyumlu" varlık olarak dikkate alınır.

1.2. Taşıt Kredileri

- a) 2025 yılsonuna kadar, elektrikli ve hibrit araçlar için verilen taşıt kredileri,
 - b) 2026'dan itibaren, sıfır CO₂eq egzoz emisyonuna sahip araçlar için verilen taşıt kredileri
- “uyumlu” varlık olarak dikkate alınır.

2. TİCARİ KREDİLER

2.1. Genel Kriterler

a) Bu Ek kapsamında belirtilen sektörlerde faaliyet gösteren kuruluşların teknoloji geliştirme, makine ve ekipman alımı, bakım, onarım veya altyapı iyileştirme çalışmaları gibi yatırımlarına yönelik krediler,

- i) Yatırımın, yatırımdan önceki duruma göre en az %15 enerji verimliliği veya toplam emisyonda veya emisyon yoğunluğunda en az %15 CO₂eq emisyon azaltımı sağladığının ve
- ii) Bu yatırım neticesinde bu Ekte belirtilen ilgili sektörlerle ilişkin eşik değerlerin karşılandığının

bağımsız bir üçüncü taraf kuruluş tarafından teyit edilmesi şartıyla “uyumlu” varlık olarak dikkate alınır.

b) Çok uluslu kalkınma ve yatırım finansmanı kuruluşlarından sağlanan çevresel sürdürülebilirlik temalı krediler, söz konusu krediye ilişkin teknik kriterlerin ilgili kuruluşlar tarafından teyit edilmesi veya ettirilmesi şartıyla, “uyumlu” varlık olarak dikkate alınır.

2.2. Tarım Sektörü²

Tek yıllık bitkiler

NACE Kodları	A01.11.12, A01.11.14, A01.12.14, A01.13.17, A01.13.18, A01.13.19, A01.13.20, A01.13.21, A01.13.22, A01.13.23, A01.16.02, A01.19.90, A01.28.01, A01.30.03
---------------------	--

Çok Yıllık Bitkiler

NACE Kodları	A01.21.05, A01.22.05, A01.23.02, A01.24.04, A01.25.08, A01.25.09, A01.26.02
---------------------	---

² Ticari nitelikli krediler değerlendirilirken, kullanım amacı belli olan ve aşağıda yer verilen teknik tarama kriterlerini sağlayan yatırım kredileri ve proje finansman kredileri ile cirosunun %50 ve üzeri “uyumlu” faaliyetlerden kaynaklanan firmalara verilen işletme sermayesi kredileri yeşil varlık oranı hesaplamasında “uyumlu varlık” olarak dikkate alınır.

Hayvansal Üretim

NACE Kodları	A01.41.31, A01.42.09, A01.45.01, A01.47.01, A01.47.03, A01.49.01, A01.50.06, A03.11.01, A03.21.01
---------------------	---

Yukarıda sayılan NACE Kodlarında faaliyet gösteren işletmeler ile “Çiftçi Kayıt Sistemine” kayıtlı çiftçilere kullandırılan kredilerden aşağıda sayılan faaliyetler kapsamında olan ve aşağıdaki teknik tarama kriterlerini sağlayanlar “uyumlu varlık” olarak sınıflanır.

a) Sulama Sistemleri Kullanımı (Damlama ve Yağmurlama Sulama Yatırımı)³

- Basınçlı sulama sistemi kurulumu fizibilite projesine ve
- Kullanılacak suyun sürdürülebilirliğinin tespiti amacıyla ilgili kuruluşlardan sağlanacak ruhsat/izin belgesine

sahip projelere verilen krediler.

b) Tarımsal Mekanizasyon Yatırımları⁴

- 31 Aralık 2025 tarihine kadar elektrikli veya hibrit araçlar, 2026 sonrası ise yalnızca elektrikli araçlar için, AB Taksonomisi teknik kriterlerinin sağlanması,
- Motor verimliliği yüksek taşıtlarla en az %15 oranında yakıt tüketimi verimliliği sağlanması,
- Krediye konu edilecek mekanizasyon araçlarının Kredi Uygunluk Belgesi’nin veya geçerlilik süresi devam eden Zirai Kredilendirme Belgesi’nin bulunması

kriterlerinden en az birini sağlayan araçlara verilen tarımsal taşıt kredileri.

c) Sözleşmeli Üretim Kredisi⁵

- “İyi Tarım” ve “Organik Tarım Belgesi”, “EU Organic” gibi yerel veya uluslararası sertifikasyonları bulunan tarımsal üreticilere veya bunlara üretim yaptıranlara verilen sözleşmeli üretim kredileri.

³ Bitkilerin normal gelişimleri için gereksinim duydukları su miktarının doğal yağışlarla karşılanamayan kısmını, bitki kök bölgesine kapalı borularla belirli bir basınçla ileten; yağmurlama, mikro yağmurlama (mini spring) ve damla sulama yöntemleridir. Vahşi sulamanın önüne geçilerek su kaynaklarının ve enerjinin daha verimli kullanımını sağlamaktadır.

⁴ Tarımsal üretim faaliyetinde bulunan üreticilerin, tarımsal faaliyetlerini yapabilmek amacıyla tarımsal mekanizasyon araçlarının (traktör, biçerdöver, hasat makineleri, balya makinesi gibi) satın alınmasına yönelik olarak kredi kullandırılabilmesidir. Tarımda insan emeği yoğun üretim yerine modern ve verimli makineler ile sürdürülebilir tarıma destek verilmesi hedeflenmektedir.

⁵ Sözleşmeli Üretim ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında sözleşmeli üretim modeliyle tarımsal üretim yapan ve/veya yaptıran müşterilerin, sözleşme konusu tarımsal üretimle ilgili işletme ve yatırım giderlerinin / harcamalarının finansmanına yönelik olarak sunulan krediler.

d) Organik⁶ ve İyi Tarım⁷ Uygulamaları

i) “İyi Tarım” ve “Organik Tarım Belgesi”, “EU Organic” gibi yerel veya uluslararası sertifikasyonları bulunan tarımsal üreticilere verilen krediler⁸.

e) Birleştirme Amaçlı Arazi Alımı

Dağınık veya parçalı tarım arazilerinin birleştirilerek tarımsal işletmelerin ekonomik ölçeğe kavuşturulması amacıyla;

- i) Tarla vasıflı arazilerin yan yana olduğunu gösteren tapu belgelerinin ibrazı ve
- ii) Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıt edilmiş çiftçi veya işletmelerin, birleştirilecek üretim alanında tarımsal faaliyetlere devam ettiğinin belirli aralıklarla kontrolünün yapılması

şartıyla birleştirme amaçlı tarla vasıflı arazi alımı amaçlı yatırım kredileri.

f) İnsansız Hava Aracı Satın Alımı

Tarımsal üretimde sulama ve ilaçlama amacıyla kullanılan ve

- i) İşletmede en az %15 oranında enerji verimliliği artışı,
- ii) İşletmenin sera gazı emisyonlarında en az %15 oranında azalma,
- iii) İşletmenin tarımsal ilaç kullanımlarında azalma veya
- iv) İşletmenin su tüketiminde azalma

kriterlerinden en az birini sağlayan insansız hava araçlarının satın alımı amacıyla verilen yatırım kredileri.

2.3. Enerji Sektörü

NACE Kodları	D35.11, D35.12, D35.13, D35.21, D35.22, D35.30, F42.21, F42.22, F43.21, F43.22, H49.50
---------------------	--

Yukarıda sayılan NACE Kodlarında yer alan ve

a) Yatırım tutarı 10 milyon ABD dolarından düşük ve Tebliğin 6 ncı maddesinde yer alan “Çevreye Önemli Zarar Vermeme” koşullarını karşılayan güneş enerjisi santrali, rüzgâr enerjisi santrali, atık ısı geri kazanımı, jeotermal enerji santrali, hidroelektrik santrali, biokütle ile elektrik üretimi projelerine ve

⁶ Organik tarım faaliyetleri, organik ürün yetiştirilmesini, doğal alan ve kaynaklardan organik ürün toplanması ile ürün tüketiciye ulaşmaya kadar olan diğer tüm işlemlerin organik tarım metotları kullanılarak yapılmasını içermektedir. Organik tarımda kullanılan teknikler çevre kirliliğini engellemeli veya minimuma indirmeli veya ekolojik dengenin korunmasını desteklemelidir.

⁷ İyi tarım uygulamaları, tarımsal üretim sisteminin sosyal açıdan yaşanabilir, ekonomik açıdan karlı ve verimli, insan sağlığını koruyan, hayvan sağlık ve refahı ile çevreye önem veren bir hale getirmeyi amaçlayan uygulamaları ifade etmektedir. İyi tarım uygulamaları ile çevre ve doğal kaynakların korunması, tarımda izlenebilirlik ve sürdürülebilirlik ile güvenilir ürün arzının sağlanması hedeflenmektedir.

⁸ Kontrol kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu olarak Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişilerden alınmış organik tarım veya iyi tarım sertifikası olan üreticilere verilen kredilerdir.

b) Yatırım tutarı 10 Milyon ABD dolarından büyük ve bankaların çevresel ve sosyal risk değerlendirme sistemleriyle ile değerlendirilmiş;

- i) Tüm güneş enerjisi santrali,
- ii) Tüm rüzgâr enerjisi santrali,
- iii) Tüm atık ısı geri kazanımı,
- iv) Jeotermal enerji santralleri için; tesisin elektrik üretim emisyonu T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yayınlanan “Türkiye Geneli Elektrik Üretimi Emisyon Faktörü”ne eşit veya bundan küçük,
- v) Hidroelektrik santraller için; kurulu güç büyüklüğü maksimum 25 MW,
- vi) Biokütle elektrik üretimi için; tesisin elektrik üretim emisyonu T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yayınlanan “Türkiye Geneli Elektrik Üretimi Emisyon Faktörü”ne eşit veya bundan küçük

enerji yatırımlarına⁹ yönelik verilen krediler.

c) 10 milyon ABD dolarını aşan enerji yatırımlarına konu faaliyetlerde, b bendindeki şartlara ilave olarak aşağıdaki koşulların da dikkate alınması esastır.

- i) Yenilenebilir enerji santrallerinin neden olduğu sera gazı emisyonlarının fosil yakıtla elektrik üretimi yapan tesislerin emisyonlarına kıyasla önemli oranda az olması gereklidir.
- ii) Ulusal mevzuat uyarınca proje için alınmış “ÇED olumlu”, “ÇED gerekli değildir” veya “ÇED kapsam dışı” şeklinde geçerli bir ÇED kararı bulunmalıdır.
- iii) Tesis, ÇED Raporu veya proje tanıtım dosyasında yer alan inşaat ve işletme dönemleri için geçerli çevresel taahhütlerini yerine getirmelidir.
- iv) Tesis çevresinde milli park, doğal sit alanı, özel çevre koruma bölgesi gibi ulusal çevre mevzuatı uyarınca korunan alanlar ile uluslararası olarak tanımlanmış “Önemli Doğa Alanları” mevcutsa, tüm faaliyetlerin bu alanlardaki ekosistem ve biyoçeşitliliğin korunması gözetilerek yapılmalıdır. Ormanlık veya ağaç örtüsünün yoğun olduğu alanlarda bulunan tesis ve projelerde yangın güvenliği konusunda gerekli önlemler alınmış olmalıdır.

⁹ Enerji sektörü yeşil enerji yatırımları; yenilenebilir enerji kaynakları kullanarak elektrik üretimi gerçekleştiren elektrik üretim tesislerinin inşası ve işletilmesi ile yenilenebilir enerjiden faydalanmaya olanak sağlayan ekipmanların ve yardımcı ekipmanlarının üretim, kurulum, bakım ve onarım faaliyetleri, fotovoltaik güneş sistemleri, konsantre termal güneş enerjisi, rüzgar enerjisi, hidroelektrik, jeotermal, biyoenerji, elektrik iletimi ve dağıtımı, elektrik depolanması, termal enerjinin depolanması, yeşil hidrojenin üretilmesi ve depolanması, biyosıvılar ve ulaşım sektöründe kullanım amacıyla üretilen biyogaz ve biyoyakıtlar, yenilenebilir enerji ve düşük karbon gazları iletim ve dağıtım ağları, bölgesel ısıtma ve soğutma sularının dağıtımı, elektrikli ısı pompalarının kurulumu ve işletmesi, çeşitli kaynaklardan eşel ısıtma ve soğutma sistemleri ve enerji üretimi: güneş enerjisi, jeotermal, yenilenebilir gaz ve sıvı yakıtlar, biyoenerji, çeşitli kaynaklardan ısıtma ve soğutma sistemleri: güneşten termal ısıtma yöntemi, jeotermal enerji, yenilenebilir gaz ve sıvı yakıtlar, biyoenerji, atık ısı yatırımlarını içermektedir.

- v) Atık önleme ve azaltımı uygulamaları önceliklendirilmeli, faaliyetler esnasında oluşan tüm atıklar ulusal çevre mevzuatı doğrultusunda yönetilmelidir.
- vi) Döngüsel ekonomi prensipleri kapsamında, tesis için mümkün olduğunca uzun ömürlü, geri dönüştürülme potansiyeli yüksek, kolay ve güvenli bir şekilde sökülerek tamir edilebilecek ekipman ve parçaların kullanımı tercih edilmelidir.
- vii) Yeni kurulacak tesisler iklim değişikliği göz önünde bulundurularak dizayn ve inşa edilmelidir. İklim riski ve kırılganlık analizi sonucunda veya mevcut tesisler için işletme sürecinde önlem alınması ihtiyacı tespit edildiğinde iklim değişikliği adaptasyon tedbirleri belirlenmeli ve uygulanmalıdır.

2.4. Turizm Sektörü

NACE Kodları	41.20.01, 50.10.12, 50.10.14, 50.10.15, 50.10.16, 50.10.90, 50.30.08, 50.30.09, 51.10.02, 55.20.03, 55.30.36, 55.90.01, 55.90.02, 55.90.03, 68.32.02, 79.11.01, 79.12.02, 79.90.01, 79.90.02, 79.90.90, 91.03.02, 55.10.02, 55.10.05, 55.10.06, 55.20.01, 55.20.04, 55.90.01, 55.90.03
---------------------	--

Yukarıda sayılan NACE kodlarında faaliyet gösteren ve

a) Aşağıdaki sayılan sertifikalardan en az birine sahip olan işletmelere kullandırılan krediler veya bu sertifikaların temini için talep edilen krediler,

- i) GSTC Sertifikası,
- ii) Greening Hotels Sertifikası,
- iii) Güvenli Turizm Sertifikası,
- iv) Çevre Dostu Otel Sertifikası,
- v) Yeşil Anahtar,
- vi) Yeşil Küre,
- vii) Sıfır Atık Belgesi (Platin Seviyesi),
- viii) Mavi Bayrak,
- ix) LEED (Altın ve üstü),
- x) BREEAM (Çok iyi ve üstü),
- xi) DGNB (Altın ve üstü),
- xii) HQE (Mükemmel ve üstü),
- xiii) B.E.S.T. sertifikası (Çok iyi ve üstü),
- xiv) EDGE (Sertifikalı, Gelişmiş ve Sıfır Karbon),
- xv) Enerji Kimlik Belgesi'nde verimlilik kriteri B ve üstü binalar ve
- xvi) nSEB tebliğine uygun inşa edilmiş binalar,

b) Su verimliliği artışı amaçlı projelere verilen ve proje sonucunda su verimliliği artışı gerçekleştiği teknik uzman raporuyla tevsik edilen krediler.

2.5. İmalat Sektörü

2.4.1. Düşük Karbonlu Üretim Yapan Sektörler¹⁰

NACE Kodları	C16.23, C23.11, C23.20, C23.31, C23.32, C23.43, C23.61, C22, C25, C26, C27, C28, C29.1, C30.1, C30.2, C30.9, C33.15, C33.17
---------------------	---

Herhangi bir eşik olmaksızın, yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan faaliyetlere yönelik verilen tüm krediler.

2.4.2. Alüminyum Üretimi¹¹

NACE Kodları	C24.42, C24.53
---------------------	----------------

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan ve

a) Birincil alüminyum üretimi için, ton alüminyum üretimi başına emisyon 1,514 ton CO₂eq 'e eşit ya da bunun altında olan ve

- i) Elektroliz için ton başına kullanılan elektrik tüketimi 15,29 MW ya da altı veya
- ii) Birincil alüminyum üretimi için kullanılan elektriğin kilovat saati için emisyonun 100gr CO₂eq ya da altı olma

koşullarından en az birini sağlayan faaliyetlere yönelik verilen krediler.

b) İkincil alüminyum üretimi için ise herhangi bir ilave kriter bulunmadan, tüm üretim faaliyetlerine verilen krediler.

2.4.3. Hidrojen Üretimi¹²

¹⁰ Yenilenebilir enerji teknolojilerinin hayata geçirilebilmesi için gerekli ürün ve malzemelerin üretimi (rüzgar enerjisi, güneş enerjisi, jeotermal enerji, hidroelektrik enerjisi vb.), düşük karbon emisyonuna sahip nakliye araçlarının, filolarının ve gemilerinin imalatı, binalar için enerji verimliliği sağlayacak ekipman üretimi, diğer sektörler için karbon emisyonu azaltımı sağlayacak teknolojilerin üretimi bu kapsama girmektedir.

¹¹ Alüminyum üretimi enerji yoğun bir sektör olup toplam emisyonun yaklaşık %60'ı elektrik tüketimi kaynaklı oluşmaktadır. Alüminyum üretimiyle ilgili emisyonlar - Kapsam 2 (kullanılan elektriğin üretiminden) olarak ele alınmaktadır. İki tür alüminyum üretimi bulunmaktadır: (i) birincil alüminyum (elektroliz) - Boksitten elde edilen alüminanın elektrolitik indirgenmesi ve (ii) ikincil alüminyum - alüminyum içeren hurdanın eritilmesi. İkinci alüminyum üretimi, AB Taksonomi Yönetmeliği'nde belirtildiği üzere, yeşil üretim kabul edilmekte ve karbon vergisine tabi bulunmamaktadır.

¹² Endüstriyel hidrojen üretimi için gerekli buhar reformu sürecinde doğal gaz (%48), likit hidrokarbon (%30) ve kömürden (%18) oluşan fosil yakıtlar kullanılmaktadır. Hidrojen üretiminin birçok metodu mevcuttur: Gri hidrojen - fosil yakıt tüketilmesi (doğal gaz) yoluyla üretim anlamına gelmekte olup en yaygın üretim şeklidir; mavi hidrojen - aynı sürecin karbon yakalama, kullanım ve depolama teknikleri kullanılarak emisyonların %90-95 oranında azaltıldığı üretim metodudur. Yeşil hidrojen ise tamamen yenilenebilir enerji kullanılan üretim süreçleri kullanılarak üretilmektedir.

NACE Kodları	C20.11
---------------------	--------

Yukarıda sayılan NACE kodunda yer alan ve yalnızca “yeşil hidrojen” üretim faaliyetlerine verilen krediler.

2.4.4. Kimyasal Üretimi¹³

NACE Kodları	C20.13, C20.14, C20.15
---------------------	------------------------

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan ve

a) Gübre üretimi tarafında ‘nitrik asit’ için taksonomi kriteri ton başına üretim için emisyon 0,302 ton CO₂eq’in altında ve

b) Amonyak üretimi için ise ton başına Kapsam 1 emisyonu 1 ton CO₂eq’in altında ve Kapsam 2 emisyonu 1,3 ton CO₂eq’in altında olan

faaliyetlere yönelik verilen krediler.

2.4.5. Plastik Üretimi

NACE Kodu	C20.16
------------------	--------

Yukarıda sayılan NACE kodunda yer alan ve “birincil formlardaki plastik” üretimi için;

a) Birincil formdaki plastiğin plastik atıkların mekanik geri dönüşümü ile üretilmesi¹⁴,

b) Kısmen ya da tamamen yenilenebilir kaynaklardan elde edilmesi ve yaşam döngüsü sera gazı emisyonlarının fosil yakıt ham maddesinden üretilen birincil formdaki eşdeğer plastiklerin yaşam döngüsü sera gazı emisyonlarından daha düşük olduğunun bağımsız üçüncü taraflarca doğrulanması

koşullarından en az birini karşılayan faaliyetlere verilen krediler.

2.4.6. Çimento Üretimi¹⁵

¹³ Kimya sektörü üretim süreçlerinin ağır metal atıklarının yol açtığı kirlilik de dâhil olmak üzere önemli ölçüde çevresel kirliliğe yol açmaktadır. Bu kapsama hem temel kimyasal üretimi hem de gübre üretimi girmektedir.

¹⁴ Mekanik geri dönüşümün mümkün olmadığı ya da teknik olarak veya ekonomik olarak uygun olmadığı durumlarda, birincil formdaki plastiğin tamamen plastik atıkların kimyasal geri dönüşümü ile üretilmesi (üretilen plastiğin yaşam döngüsü sera gazı emisyonlarının, fosil yakıt hammaddesinden üretilen birincil formdaki eşdeğer plastiğin yaşam döngüsü sera gazı emisyonlarından daha düşük olduğunun bağımsız bir 3. tarafça doğrulanması gerekmektedir.)

¹⁵ Çimento üretimi; hammadde hazırlama, farin öğütme, klinker üretimi, çimento öğütme, paketleme proseslerinden oluşmaktadır. Çimento üretiminden kaynaklanan emisyonun yaklaşık %50’si klinker üretimi sırasındaki kalsinasyon adımıdan proses emisyonu olarak kaynaklanmaktadır. Emisyonun %35’i ise fosil yakıt tüketimi kaynaklıdır.

NACE Kodları	C23.5.1
---------------------	---------

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan ve

- a) Klinker üretiminde, ton klinker üretimi başına sera gazı emisyonu 0,722 ton CO₂eq.'in altında olma ve
- b) Çimento üretiminde, ton çimento üretimi başına sera gazı emisyonu¹⁶ 0,469 ton CO₂eq.'in altında olma

koşullarını birlikte sağlayan faaliyetler verilen krediler.

2.4.7. Demir-Çelik Sektörü

NACE Kodları	C24.10, C24.20, C24.31, C24.32, C24.33, C24.34, C24.51, C24.52
---------------------	--

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan ve ilgisine göre;

- a) Sıcak metal üretiminde, ton ürün üretimi başına sera gazı emisyonu 1,331 ton CO₂eq.'in altında olan,
- b) Sinterlenmiş cevher üretiminde, ton ürün üretimi başına sera gazı emisyonu 0,163 ton CO₂eq.'in altında olan,
- c) Demir döküm üretiminde, ton ürün üretimi başına sera gazı emisyonu 0,299 ton CO₂eq.'in altında olan,
- ç) Elektrikli ark ocağı yüksek alaşımlı çelik üretiminde, ton ürün üretimi başına sera gazı emisyonu 0,266 ton CO₂eq.'in altında olan,
- d) Elektrikli ark ocağı karbon çeliği üretiminde, ton ürün üretimi başına sera gazı emisyonu 0,209 ton CO₂eq.'in altında olan,
- e) Nihai ürünlerdeki demir içeriğinin en az %90'ının hurda çelikten kaynaklandığı üçüncü taraf raporu ile tevsik edilen,
- f) Demir-çelik üretiminde kok kömürü (linyit kok hariç) kullanımından kaynaklanan ton ürün üretimi başına sera gazı emisyonu 0,144 ton CO₂eq.'in altında olan faaliyetler ile,
- g) Tamamen yeşil yeni çelik üretimi ya da yeni ve geri dönüştürülmüş çelikten yapılan üretim emisyonları yukarıdaki eşik değerlerin altında olan faaliyetlere¹⁷ yönelik verilen krediler.

2.6. Lojistik ve Ulaşım Sektörü¹⁸

¹⁶ Çimento üreten tesisler için AB Taksonomisi tarafından tanımlanan eşik değerde klinker/çimento oranı 0,65 katsayısı kullanılarak hesaplanmıştır.

¹⁷ Yukarıda belirtilen ürün bazlı kırılım bilgisi sağlanamazsa, uyumlu varlık değerlendirmesinde, ihtiyatlılık ilkesi gereği, en düşük eşik emisyon değeri esas alınacaktır.

¹⁸ Ulaştırma sektörüne yönelik 2050 yılına kadar sera gazlarında %90 azaltım hedefi getirilmiştir. Hafif ticari araçlar olarak tabir edilen binek otomobiller ve kamyonetler, AB'nin toplam karbondioksit (CO₂) emisyonlarının sırasıyla yaklaşık %12 ve %2,5'inden sorumlu bulunduğundan ilk etapta karayolu araçlarına yönelik sınır getirilmesine karar verilmiştir. Mevcut sınırlamalara göre 2024 yılına kadar binek araçlar için kilometre başına azami 95 g CO₂ (kamyonetler için km başına azami 147 g CO₂) salım kısıtı bulunmaktadır. 2025 ve 2030 yılları

2.5.1. Karayolu ve Demiryolu Taşımacılığı¹⁹

NACE Kodları	H49.41, H53.10, H53.20, N77.12, H49.31, H49.39, N77.11
---------------------	--

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan ve fosil yakıt taşıması yapılmaması koşulu ile;

a) Karayolu Taşıma Yönetmeliği kapsamında; B, C, D, K, L, M ve P Yetki belgesine sahip şahıs ve kurumların, Avrupa Komisyonu tarafından geliştirilen ve 2019 yılı itibari ile uygulamaya alınmış olan “Vecto Simülasyon Aracı” ile tescillenmiş ağır ticari araçlarının,

b) Hafif ticari araçlarda; 2030 yılına kadar sıfır karbon egzoz emisyonlu veya egzoz emisyonunda muadillerine göre %50 oranında karbon emisyon azaltımı ve 2050 itibariyle sıfır karbon emisyon koşullarını sağlayan araçların,

satın alımına, kiralanmasına veya mevcut araç parkının yenilenmesine yönelik krediler.

NACE Kodları	H49.10, H49.20, N77.39
---------------------	------------------------

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan ve fosil yakıt taşıması yapılmaması koşulu ile, kat edilen kilometre başına birim karbon emisyonunun %50 azaltılmasını ya da sıfırlanmasını sağlayan kara ve demiryolu yolcu/yük taşımacılığında kullanılan araçların satın alımı ve yenilemesine yönelik krediler.

NACE Kodları	F42.12, F42.13, M71.12, M71.20, F43.21, H52.21, F42.11, F71.1, F71.20
---------------------	---

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan ve yenilenebilir enerji kaynakları ile çalışan araçlar için şarj, ikmal, altyapı kapasitesinin oluşturulması ve geliştirilmesi faaliyetlerine yönelik krediler.

2.5.2. Binek ve Hafif Ticari Araçlar²⁰

NACE Kodları	H49.32, H49.39, N77.11
---------------------	------------------------

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan,

a) 2025 yılına kadar elektrikli ve hibrit araçların,

b) 2026'dan itibaren ise yalnızca sıfır egzoz emisyonlu araçların

arasında ise gereklilikler daha da sıkılaştırılmış ve AB Komisyonu, otomobil üreticilerine CO2 emisyonlarını 2025'ten itibaren %15, 2030'dan itibaren ise %37,5 oranında azaltmayı zorunlu kılmaktadır. Konvansiyonel araçların tüketimlerine ilişkin getirilen sınırlamalarda durum böyleyken AB Taksonomisi Yönetmeliği'nde yeşil taşıtlar için verilen araç emisyonlarına dair eşik değerler daha düşük tutulmuştur.

¹⁹ Altyapı finansmanı amaçlı düşük karbonlu kara taşımacılığı, toplu taşıma ve demiryolu taşımacılığı kapsamında tesis edilen krediler için teknik kriterleri öncelikle bu altyapı finansmanına ilişkin ÇED raporlarının değerlendirilmesi gereklidir.

²⁰ M1 ve N1 tipi (yolcu taşımacılığında ve yük taşımacılığında kullanılan) araçların emisyonlarının 2025 yılına kadar 50 g CO2/km; 2026 yılından itibaren ise sıfır olması gerekmektedir. L kategorisinde sınıflandırılan (2 ve 3 tekerlekli araçlar ile motor gücü düşük olan 4 tekerlekli) için ise emisyon değeri sıfır olarak belirlenmiştir. Ayrıca taksi işletmeciliği, hizmet kapsamındaki posta faaliyetleri, kurye faaliyetleri ve hafif motorlu taşıtların kiralanması işlemleri de bu tasnife girmektedir.

satın alınması ve kiralanması faaliyetlerine yönelik krediler.

2.5.3. Ulaştırma Proje Finansmanı ve Yatırım Kredileri

NACE Kodları	F42.12, F42.13, F43.21, F71.1, F71.20
---------------------	---------------------------------------

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan, demiryolu, altyapı projeleri için bu Tebliğin 6 ncı maddesinde yer alan “Çevreye Önemli Zarar Vermeme” kriterleri ile uyumlu ve bankaların “Çevresel ve Sosyal Risk Değerlendirme” süreçlerinde olumlu olarak değerlendirilmiş yatırımlara yönelik krediler.

2.5.4. Deniz Taşımacılığı ²¹,

NACE Kodları	H50.30, H50.4, H50.2, H52.22, N77.34, H50.10, N77.21, N77.34
---------------------	--

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan,

a) İç su yolcu taşımacılığı ile deniz ve kıyı taşımacılığı kapsamına giren ve

- MARPOL 73-78 Anlaşmasına uyum sağlama,
- EEDI hesaplamasına göre deniz aracında emisyon azaltımı geçer notu alma,
- Global rota kapsamında gerekli olan uyum evraklarına²² sahip olma,
- EU2015/757 sayılı AB limanlarına uğrayan gemilerin CO2 emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanması regülasyonuna uyum sağlama,
- IMO tarafından yayınlanan “Yakıtlardaki Sülfür Oranının Azaltılması” kuralları gereği, kullanılan yakıtların sülfür oranının maksimum % 0,5 olması ve VLSFO yakıt türünün kullanılması veya en az % 15 enerji verimliliği veya % 15 karbon emisyon azaltımı sağlanması.
- 5000 Giga Ton üstü büyüklükteki gemiler için yenileme çalışmalarında CII geçer notu alınmış olması,
- EEXI geçer notu alınmış olması,

koşullarından en az birini sağlayan, ayrıca

b) Deniz yolcu ve yük taşımacılığı için, fosil yakıt taşıma faaliyetinde bulunmama koşulu ile

²¹ Deniz taşımacılığı, teknik kriterler kapsamında aşağıdaki kategorilere ayrılmıştır ve bu alt sektör özelinde değerlendirmeye konu olan faaliyetler; iç su yolcu taşımacılığı, iç su taşımacılığı, iç su yolcu ve yük taşımacılığının güçlendirilmesi, deniz ve kıyı yük su taşımacılığı, liman operasyonları ve yardımcı faaliyetler için gemiler, deniz ve kıyı yolcu su taşımacılığı ve deniz ve kıyı yük ve yolcu su taşımacılığının güçlendirilmesidir.

²² Örnek olarak Batı Avrupa için “Blue Angel Eco Label” veya kuzey Amerika için “Green Marine” sertifikalarına sahip olunması aranır.

- i) 1 Aralık 2030 tarihine kadar muadil araçlara göre en az % 50 egzoz karbon emisyonu azaltımı sağlayan²³ veya
- ii) Muadillerine göre ton kilometre başına en az %10 oranında yakıt tüketimi azaltımı sağlayan,
- iii) 2050 yılından itibaren yalnızca sıfır egzoz karbon emisyonuna sahip,

deniz taşıtlarının satın alınması, finansmanı, kiralanması ve işletilmesi, yenileme ve bakım onarım (retrofitting) faaliyetlerine yönelik verilen krediler.

2.5.5. Düşük Karbonlu Deniz Taşımacılığına Yönelik Altyapı Faaliyetleri

NACE Kodları	F42.91, F71.1, F71.20
---------------------	-----------------------

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan,

- a) MARPOL 73-78 Anlaşmasına uyum sağlama,
- b) İkinci taraf görüşü alınmış olma,
- c) Türkiye Liman İşletmeciliği Derneğinin, “Yeşil Liman Faaliyetleri” kapsamında belirlediği kriterlere uyum sağlama,

koşullarını sağlayan ve fosil yakıt bağlantısı kurulmaması, fosil yakıt taşıma ve depolaması yapılmamak kaydıyla, yenilenebilir enerji kaynakları ile çalışan taşıtlar için şarj, ikmal, altyapı kapasitesinin oluşturulması ve geliştirilmesi faaliyetlerine yönelik krediler.

2.5.6. Hava Taşımacılığı

NACE Kodları	H51.1, H51.2, H52.23
---------------------	----------------------

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan ve

- a) Uçak filosunun karbon yoğunluğunun (CO_{2eq} g/ÜYK) izlenmesi ve kademeli olarak CO_{2eq} emisyonu azaltımının sağlanması,
- b) IATA 2050 taahhüdüne uyumluluk ve bununla beraber fosil yakıt kullanımında kademeli azalış planı ve filo dönüşüm planı sunulması,
- c) Sürdürülebilir havacılık yakıtı (SAF) kullanımının toplam yakıt içerisindeki payı ve kademeli artışına ilişkin hedefler belirlenmesi ve raporlanması,
- d) SAF taşımacılığı kapsamında ortaya çıkan karbon emisyonunun, SAF kullanımı ile tasarruf edilenden düşük olması ve
- e) Fosil yakıt taşıma faaliyetinde bulunulmaması

²³ Deniz taşımacılığı için sıfır emisyonlu ulaşım teknolojisi geliştirilmesi halinde, 2030 yılına kadar da yalnızca sıfır emisyonlu araçlara yönelik krediler uyumlu varlık kapsamında dikkate alınacaktır.

koşullarına uyum sağlanması şartıyla, yolcu ve yük taşımacılığı faaliyetleri kapsamında yakıt verimliliği yüksek uçakların alımı veya SAF kullanımının yaygınlaştırılması faaliyetlerine yönelik verilen krediler.

2.5.7. Düşük Karbonlu Hava Taşımacılığı Alt Yapısı

NACE Kodları	F41.20, F42.99
---------------------	----------------

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan,

- Kapsam dâhilinde fosil yakıt taşıma ve depolama hizmetleri bulunmamak kaydıyla,
 - Hava taşımacılığı sektöründe düşük karbon emisyonu ile faaliyet gösterecek havaalanı altyapısı ve yer hizmetleri sunulması,
 - Operasyonlarda çevresel etkileri azaltmak amacı ile şarj ve hidrojen ikmali altyapısının kurulması ve buna ilişkin teçhizat alımı ile
 - Yenilenebilir enerji kaynakları ile çalışan hava araçları için şarj, ikmal ve altyapı kapasitesinin oluşturulması ve geliştirilmesi
- faaliyetlerine yönelik krediler.

2.6. İnşaat ve Gayrimenkul

2.6.1. Yeni Yapıların İnşaatı ve Mevcut Binaların Satın Alınması

NACE Kodları	F41.1, F41.2, L68
---------------------	-------------------

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan,

- 31.12.2020 tarihinden önce inşa edilen yapılar için;
 - EVS'sinin en az A sınıfı olması,
 - Yapının ulusal veya bölgesel yapı stoku içinde "Birincil Enerji Talebi" (BET) değeri olarak ilk %15 içinde olması,
 - Binanın performansının bölgesel ve ulusal stok değerleri ile karşılaştırılabilir nitelikte olması,
- 01.01.2021 tarihinden sonra inşa edilen yapılar için;
 - EKB'de gösterilen BET performansının nSEB sınırından en az %10 düşük olması,
 - Konut dışı yapı satın alımlarında HVAC değerinin >290kW ile etkin enerji performans izleme ve değerlendirme seviyelerinde olması
- Toplam yapı inşaat alanı 5000 m² den büyük yapılarda yukarıdaki kriterlere ek olarak;
 - İnşaat sonrası hava sızdırmazlığı ve ısı kayıplarına yönelik testlerin inşaat bitiminde veya kalite kontrol süreçlerinin olması durumunda inşaat sürecinde yapılarak paylaşılması

ii) Yaşam Döngüsü Küresel Isınma Potansiyelinin (GWP) binanın yaşam döngüsü içinde hesaplanarak müşteri ve yatırımcılarla paylaşılması veya

iii) Yukarıdaki koşulların karşılandığını ortaya koyan;

- Ticari gayrimenkullerde;
 - LEED (Altın/Gold ve üzeri)
 - BREEAM (Çok İyi ve üzeri)
 - B.E.S.T. (Çok İyi ve üzeri)
 - DGNB (Altın ve üzeri)
 - HQE (Mükemmel ve üzeri)
 - EDGE (sertifika, gelişmiş ve sıfır karbon)
- Bireysel gayrimenkullerde;
 - Enerji performans sınıfının “B” ve daha üstü olduğunu gösteren “Enerji Kimlik Belgesi”

belge veya sertifikalarından herhangi birinin ibraz edilmesi koşullarını sağlayan yeni yapı inşaatı, mevcut bina satın alımı veya mülkiyetinin devralınması faaliyetlerine yönelik krediler.

2.6.2. Mevcut Yapılarda Önemli Tadilat²⁴

NACE Kodları	F41, F43
--------------	----------

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan ve BET değerinde %30 oranında azaltım sağlayan yenileme ve tadilat faaliyetlerine yönelik krediler.

2.6.3. Yenilenebilir Enerji Teknolojilerinin Kurulumu, Bakımı ve Onarımı

NACE Kodları	F42, F43, M71, C16, C17, C22, C23, C25, C27, C28
--------------	--

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan ve

- a) LEED ve BREEAM veya enerji verimliliğini tevsik eden diğer ilgili sertifikalardan birine sahip olunması veya
- b) Güneş enerjisi toplayıcıları kullanımında “TS EN 12975-1” ve “TS 3817” standartlarına uyum sağlanmış olması,
- c) nSEB niteliğindeki binaların Enerji Kimlik Belgesindeki enerji performans sınıfının B veya daha iyi olması,

²⁴ Mevcut Yapılarda Önemli Tadilatlar: Mevcut yapılarda belirlenen enerji verimlilik kriterini (örneğin enerji verimliliğinde %30 oranında artış gibi) karşılayan faaliyetlerdir.

d) Binanın birincil enerji ihtiyacının 1.1.2023 tarihine kadar en az %10'u, 1.1.2023 tarihinden 1.1.2025 tarihine kadar en az %5'i oranında yenilenebilir enerji kullanımının olması ve

e) Toplam yapı inşaat alanı 1.1.2023 tarihine kadar 2.000 m² ve üzeri, 1.1.2023 tarihinden 1.1.2025 tarihine kadar ise 5000 m² ve üzeri olan binaların nSEB olarak inşa edilmiş olması

kriterlerinin sağlanmış olması koşuluyla, mevcut binalara ilave edilen,

- i) Güneş “fotovoltaik” sistemleri ve yardımcı teknik teçhizatlarının,
- ii) Güneş sıcak su panelleri ve yardımcı teknik teçhizatlarının,
- iii) AB-2018/2001 Direktifine uygun, ısıtma ve soğutmada yenilenebilir enerji hedeflerine katkıda bulunan ısı pompalarının ve yardımcı teknik ekipmanlarının,
- iv) Rüzgâr türbinleri ve yardımcı teknik teçhizatının,
- v) Güneş enerjisi kollektörleri ve yardımcı teknik ekipmanlarının,
- vi) Termal veya elektrik enerji depolayan birimlerin ve yardımcı teknik teçhizatının,
- vii) Yüksek verimli mikro-kojenerasyon (mikro CHP) santrallerinin,
- viii) Sıcaklık eşanjör ve kurtarma sistemlerinin

montaj, bakım ve onarım faaliyetlerine yönelik krediler.

2.6.4. Yapılarda Elektrikli Araç Şarj İstasyonlarının Kurulumu, Bakımı ve Onarımı

NACE Kodları	F42, F43, M71, C16, C17, C22, C23, C25, C27, C28
---------------------	--

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan ve fosil yakıtların çıkarılması, depolanması veya üretilmesine için kullanılan binalarda olmamak şartıyla, binalarda veya binalara bağlı otoparklarda elektrikli araçlar için şarj istasyonları montajı, bakımı ve onarımı faaliyetlerine verilen krediler.

2.6.5. Yapıların Enerji Performansını Ölçen, Düzenleyen ve Kontrol Eden Cihazların Kurulumu, Bakımı ve Onarımı

NACE Kodları	F42, F43, M71, C16, C17, C22, C23, C25, C27, C28
---------------------	--

Yukarıda sayılan NACE kodlarında yer alan ve bu Ek'in 1 inci maddesinin (1.1.) numaralı fıkrasının (c) bendinde sayılan sertifikalara sahip binalarda binaların enerji performansını ölçmeyi, düzenlemeyi ve kontrol etmeyi sağlayan;

a) AB Taksonomi Yönetmeliğine göre;

- i) Bölgesel termostatların, akıllı termostat sistemlerinin ve algılama ekipmanlarının,
- ii) Bina otomasyon ve kontrol sistemlerinin, bina enerji yönetim sistemlerinin, aydınlatma kontrol sistemlerinin ve enerji yönetim sistemlerinin,
- iii) Gaz, ısı, soğutma ve elektrik için akıllı sayaçlarının,

- iv) Bitki örtüsünün büyümesini destekleyenler de dâhil olmak üzere, güneş kırıcı veya güneş kontrol işlevine sahip cephe ve çatı kaplama elemanlarının,

b) Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği'ne göre;

- v) Sıvı ve gaz yakıtlı kazanlarda yanma kontrolü sağlayan ekipmanların,
- vi) Oda sıcaklığı düzenleyici, gidiş suyu kontrolü ve dış hava kompanzasyonu ayarlayan ısıtma, soğutma, iklimlendirme sistemlerinin ve
- vii) EN 15193 standardına uygun, gün ışığı ile bağlantılı foto elektrikli anahtarlar ile telefon, kızıl ötesi, sonik ve ultrasonik kontrollü uzaktan kumandalı anahtar özelliklerine sahip elektrik tesisatı ve aydınlatma sistemlerinin

montajı, bakımı ve onarımı faaliyetlerine yönelik krediler.

EK : 2

ÇEVREYE ÖNEMLİ ZARAR VERMEME KRİTERLERİ

1) Çevreye Önemli Zarar Vermeme Kriterlerinin Değerlendirilmesi

a) Tebliğ'e göre "uyumlu" olarak sınıflanacak bir ekonomik faaliyetin, çevresel hedeflerden birine önemli ölçüde katkıda bulunurken diğer beş çevresel hedefin hiçbirine önemli zarar vermemelidir.

b) Bir faaliyetin çevreye önemli zarar vermeme kriterlerine uyumlu olup olmadığının değerlendirmesinde;

- i) Çevreye önemli zarar vermeme koşulunu ihlal etme,
- ii) İklim riski değerlendirme,
- iii) Su ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve korunması,
- iv) Kimyasalların kullanımı ve varlığına ilişkin kirlilik önleme ve kontrolü,
- v) Biyoçeşitlilik ve ekosistemin restorasyonu ve korunması

kriterleri dikkate alınır.

2) Çevreye Önemli Zarar Vermeme Koşulunu İhlal Eden Durumlar

a) Bir faaliyetin çevreye önemli zarar vermeme koşulunu ihlal edip etmediği aşağıdaki kriterler dikkate alınarak değerlendirilir.

- a. İklim değişikliği ile mücadeleye olumsuz etki: Faaliyetin önemli düzeyde sera gazı emisyonuna yol açması.
- b. İklim değişikliği adaptasyonuna olumsuz etki: Faaliyetin, insanlar, faaliyetin kendisi, doğa veya maddi varlıklar üzerinde, mevcut iklimin veya gelecekteki beklenen iklimin olumsuz etkisinin artmasına yol açması.
- c. Su ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve korunması üzerine olumsuz etki: Faaliyetin,
 - I. Yüzey ve yeraltı suları dahil olmak üzere iyi durumdaki su kütlelerinin mevcut yapısının veya ekolojik potansiyelinin kötüleşmesine veya
 - II. İyi durumdaki deniz sularının mevcut yapısının bozulmasına neden olması.
- d. Döngüsel ekonomi, atık engelleme ve geri dönüşüm uygulamaları üzerine olumsuz etki: Faaliyetin;
 - (1) Ürünlerin yaşam döngüsünün bir veya daha fazla aşamasında yenilenemez enerji kaynaklarının, su ve toprak gibi doğal kaynakların, hammaddelerin veya diğer malzemelerin doğrudan veya dolaylı kullanımında, ürünlerin dayanıklılığını,

onarılabilirliğini, yükseltilebilirliğini, yeniden kullanılabilirliği veya geri dönüştürülebilirliğini azaltmak veya engellemek gibi önemli verimsizliklere yol açması,

(2) Tehlikeli atıkların yakılması hariç olmak üzere, geri dönüştürülemeyen atıkların üretilmesinde, yakılmasında veya bertaraf edilmesinde önemli bir artışa yol açması veya

(3) Atıkların uzun vadeli bertaraf edilmesinde çevreye önemli ve uzun vadeli zarar riski doğurması.

e. Hava, su veya toprağı kirleten emisyonlar, kirliliğın önlenmesi veya kontrolü üzerinde olumsuz etki: Faaliyetin, faaliyet başlamadan önceki duruma kıyasla hava, su veya toprağı kirleten emisyonlarda önemli bir artışa yol açması.

f. Biyoçeşitliliğın ve ekosistemlerin korunması ve restorasyonu üzerine olumsuz etki:

Faaliyetin,

I. İyi durumdaki ekosistemlerin mevcut yapısı ve dayanıklılığı için önemli ölçüde zararlı olması veya

II. Habitatların ve türlerin koruma statüsüne zarar vermesi.

3) İklim Riski Değerlendirme Kriterleri

a) Tebliğ'e göre "uyumlu" olarak sınıflanacak faaliyetlerin, Tablo 1'de listelenen fiziksel iklim riski²⁵ sınıflandırmasına uygun olarak, iklim riski ve kırılganlık değerlendirmesi yapılması zorunludur.

b) Fiziksel iklim risklerinin değerlendirilmesinde aşağıdaki adımlar izlenir:

- i) Asgari olarak Tablo 1'de yer fiziksel iklim risklerinin, ekonomik faaliyetin performansını beklenen ömrü boyunca nasıl etkileyebileceğini belirlemek üzere, ekonomik faaliyet süreci ve aşamalarının incelenmesi.
- ii) Faaliyetin bir veya daha fazla fiziksel iklim riskinden dolayı risk altında olduğunun değerlendirildiğı durumlarda, fiziksel iklim risklerinin ekonomik faaliyet üzerindeki önemliliğini değerlendirmek için "iklim riski ve kırılganlık" değerlendirmesi yapılması.
- iii) Fiziksel iklim risklerini azaltabilecek belirlenen uyum çözümlerinin değerlendirilmesi.

c) İklim riski ve kırılganlık değerlendirmesinin, faaliyetin ölçeğı ve beklenen ömrü ile orantılı olması esastır. Bunun için;

- i) Beklenen ömrü 10 yıldan az olan faaliyetler için, değerlendirme asgari olarak en küçük ölçekteki uygun iklim projeksiyonları kullanılarak yapılır,

²⁵ Bu tabloda sayılan riskler, tüm iklimle bağlantılı fiziksel riskleri içermemekte olup, iklim riski ve hassasiyet değerlendirmesinde asgari olarak dikkate alınması gereken en yaygın risk listesini sunmaktadır.

- ii) Diğer tüm faaliyetler için, değerlendirme, faaliyetin beklenen ömrü ile tutarlı mevcut gelecek senaryoları aralığında mevcut olan en yüksek çözünürlüklü haritalar ve son teknoloji iklim projeksiyonları kullanılarak gerçekleştirilir.
- iii) 10 Milyon ABD Doları ve üzeri yatırımlar için yapılacak iklim projeksiyonlarının en az 10 - 30 yıllık senaryoları kapsamı zorunludur.
- iv) Gelecek senaryosu olarak; “Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli” (IPCC) RCP2.6, RCP4.5, RCP6.0 ve RCP8.5 senaryoları veya diğer uluslararası düzeyde genel kabul görmüş senaryolar kullanılmalıdır.
- d) İklim projeksiyonları ve fiziksel risk etkilerinin değerlendirilmesi için; IPCC raporları²⁶, bilimsel hakemli yayınlar ve diğer bilimsel açık kaynaklar²⁷ ile kırılganlık ve risk analizi için geliştirilmiş, en güncel bilimsel modeller ve metodolojiler dikkate alınır.
- e) İşletmelerin ve diğer ekonomik birimlerin, mevcut veya yeni başlayacakları ekonomik faaliyetleri için;
 - i) En az beş yıllık bir zaman dilimini kapsayacak şekilde,
 - ii) İlgili faaliyet için “önemli” olarak tanımlanmış fiziksel iklim risklerini azaltan fiziksel ve fiziksel olmayan adaptasyon çözümleri uygulaması veya
 - iii) Bu çözümlerin uygulanmasına yönelik bir uyum planı hazırlamasıesastır.
- f) İşletmelerin ve diğer ekonomik birimlerin, yeni faaliyetleri veya yeni inşa edilen fiziksel varlıkları kullanacak mevcut faaliyetleri için; tasarım ve inşaat sırasında, o faaliyet için “önemli” olarak tanımlanmış fiziksel iklim risklerini azaltan uyum çözümlerini entegre etmesi ve bunları faaliyetlerin başlamasından önce uygulaması zorunludur.
- g) Fiziksel iklim risklerini azaltmak amacıyla uygulanan uyum çözümlerinin;
 - i) Doğanın, kültürel mirasların ve diğer varlıkların korunmasına ilişkin diğer uyum çabaları ile yerel, sektörel, bölgesel veya ulusal uyum stratejileri ve planları ile tutarlı olması,
 - ii) Diğer ekonomik faaliyetlerin fiziksel iklim risklerine karşı dayanıklılık düzeyini olumsuz etkilememesi ve
 - iii) Doğaya dayalı çözümlerin kullanımını göz önünde bulundurması veya mümkün olduğunca mavi veya yeşil altyapıya²⁸ dayanmasıesastır.

²⁶ İklim Değişikliği Değerlendirme Raporları: <https://www.ipcc.ch/reports/>.

²⁷ Örneğin, Avrupa Komisyonu tarafından yönetilen “Copernicus Programı” kapsamında yayımlanan çalışmalar (<https://www.eea.europa.eu/tr/isaretler/isaretler-2019/makaleler/kopernik-2014-yeryuzunu-uzaydan-ve>).

²⁸ Bkz. Komisyon'un Avrupa Parlamentosu, Konsey, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi ve Bölgeler Komitesi: Yeşil Altyapı (GI) — Avrupa'nın Doğal Sermayesini Geliştirme (COM/2013/0249 finali).

Tablo 1. İklimle İlgili Risklerin Sınıflandırılması

	Sıcaklıkla ilgili	Rüzgârla ilgili	Suyla ilgili	Toprak ile ilgili
Kronik	Değişen sıcaklık (hava, tatlı su, deniz suyu)	Değişen rüzgâr modelleri	Değişen yağış modelleri ve türleri (yağmur, dolu, kar/buz)	Kıyı erozyonu
	Isı stresi		Yağış veya hidrolojik değişkenlik	Toprak bozulması
	Sıcaklık değişkenliği		Okyanus asitlenmesi	Toprak erozyonu
	Donmuş toprak erimesi		Tuzlu su karışması	Toprak akması
			Deniz seviyesi yükselmesi	
Akut			Su stresi	
	Sıcak dalgası	Hortum, kasırga, tayfun	Kuraklık	Çığ
	Soğuk dalgası/ don	Fırtına (kar fırtınası, toz ve kum fırtınaları dâhil)	Şiddetli yağış (yağmur, dolu, kar/buz)	Toprak kayması
	Orman yangını	Kasırga	Taşkın (kıyı, akarsu, yağmur suyu, yer altı suyu)	Çökme
			Buzul gölü taşması	

4) Su ve Deniz Kaynaklarının Sürdürülebilir Kullanımı ve Korunmasına Kriterleri

a) Tebliğ'e göre "uyumlu" olarak sınıflanacak, 31.12. 2004 tarih ve 25687 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği"²⁹ kapsamına giren bir ekonomik faaliyetin;

- Su kalitesinin korunması ve su stresinden kaçınma ile ilgili çevresel bozulma risklerine ilişkin etki analizi yapılması,
- Etki analizinin, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğine uygun şekilde gerçekleştirilmesi ve "Su Kullanımı ve Koruma Yönetim Planı" hazırlanması ve
- Su kalitesini üzerine etkilerin planda belirlenen önlemler uygulanarak hafifletilmesi

zorunludur.

²⁹ AB Direktifi (Directive 2000/60/EC Framework for Community Action in the Field of Water Policy) ve AB Yönetmeliği (Regulation EU 2020/852 on the Establishment of a Framework to Facilitate Sustainable Investment and Amending Regulation) ile uyumlu düzenlemedir.

b) Su Kullanımı ve Koruma Yönetim Planında;

- i) Faaliyetin ilgili su kütlesi veya kütlelerinin tanımlanmış durumu veya ekolojik potansiyeli üzerindeki etkisi değerlendirilir,
- ii) Su kütlesi veya kütlelerinin mevcut doğal durumunun veya ekolojik potansiyelinin bozulmasından kaçınılmasının mümkün olmaması, daha iyi çevresel alternatif faaliyetlerin bulunmaması veya alternatif faaliyetlerin veya bozulmadan kaçınmanın orantısız şekilde aşırı maliyetli veya teknik olarak mümkün olmaması halinde, bu durum açık bir şekilde ve teknik gerekçeleriyle ortaya konulur ve
- iii) Her hâlükârda su kütlelerinin durumu üzerindeki olumsuz etkiyi azaltmak için tüm uygulanabilir adımlara yer verilir.

c) Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği kapsamındaki faaliyetlerden, aynı zamanda 25.11.2014 tarih ve Resmi Gazetede yayımlanan 29186 sayılı “Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği” kapsamında olanlar için ayrıca söz konusu yönetmelik uyarınca çevresel etki değerlendirmesi yapılması zorunludur³⁰.

5) Kimyasalların Kullanımı ve Varlığına İlişkin Kirlilik Önleme ve Kontrolü Kriterleri

a) Tebliğ’e göre “uyumlu” olarak sınıflanacak faaliyetler aşağıda yer alan malzemelerin kullanımına, üretimine veya piyasaya arzına yol açmamalıdır:

- i) 14.11.2018 tarih ve 30595 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Kalıcı Organik Kirleticiler Hakkında Yönetmeliğin”³¹ Ek-1 ve Ek-2’sinde sayılan kimyasal maddeler,
- ii) 30.03.2010 tarih ve 27537 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Tehlikeli Maddelerin Su ve Çevresinde Neden Olduğu Kirliliğin Kontrolü Yönetmeliği”³² ve 02.04.2015 tarih ve 29314 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Atık Yönetimi Yönetmeliği” kapsamındaki cıva ve cıva içerikli kimyasal maddeler,
- iii) 7/4/2017 tarihli ve 30031 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Yönetmeliğin”³³ ikinci bölümünde yer alan, belirlenmiş kısıtlı koşullarda ithalatına izin verilen maddeler hariç olmak üzere, aynı Yönetmeliğin Ek-5’inde sayılan kimyasal maddeler,

³⁰ Belirli kamu ve özel projelerin çevre üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi hakkındaki AB Direktifi (2011/92/EU Directive on the Assessment of the Effects of Certain Public and Private Projects on the Environment) ile uyumlu düzenlemedir

³¹ Kalıcı organik kirleticilere ilişkin 20 Haziran 2019 tarihli AB Yönetmeliği (Regulation no (EU) 2019/1021 on Persistent Organic Pollutants) ile uyumlu düzenlemedir.

³² Cıva hakkında 17 Mayıs 2017 tarihli ve (AB) 2017/852 sayılı AB Yönetmeliği ve yürürlükten kaldırılan 1102/2008 sayılı AB Yönetmeliği (EC) (OJ L 137, 24.5.2017, s. 1) uyarınca belirlenen kapsam ile uyumlu düzenlemelerdir.

³³ Ozon tabakasını incelten maddelere ilişkin 16 Eylül 2009 tarih ve (EC) 1005/2009 sayılı AB Yönetmeliği (Regulation (EC) No 1005/2009 on Substances that Deplete the Ozone Layer) ile uyumlu düzenlemedir.

- iv) 26.12.2022 tarih ve 32055 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Elektrikli ve Elektronik Eşyalarda Bazı Zararlı Maddelerin Kullanımının Kısıtlanmasına İlişkin Yönetmeliğin”³⁴ Ek-2’inde belirtilen azami konsantrasyon değerlerini aşan maddeler,
- v) 23.06.2017 tarihli ve 30105 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Kimyasalların Kaydı, Değerlendirilmesi, İzni ve Kısıtlanması Hakkında Yönetmeliğin”³⁵ Ek-4 ve Ek-5’inde sayılan maddeler hariç olmak üzere, aynı yönetmeliğin Ek-3’ündeki ve Ek-13’ündeki kriterler kapsamında değerlendirilen kimyasal maddeler,
- vi) 11.12.2012 tarihli ve 28848 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Maddelerin ve Karışımların Sınıflandırılması, Etiketlenmesi ve Ambalajlanması Hakkında Yönetmeliğin”³⁶ Ek-1’inde yer alan kimyasal maddeler.

6) Biyoçeşitlilik ve Ekosistemin Restorasyonu ve Korunması Kriteri

- a) Tebliğ’e göre “uyumlu” olarak sınıflanacak faaliyetlerden, biyoçeşitliliğe duyarlı alanların içinde veya yakınında bulunanlar için 29.07.2022 tarih ve 31907 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği”³⁷ kapsamında değerlendirme yapılması ve değerlendirme sonuçlarına göre gerekli etki azaltma önlemlerinin uygulanması zorunludur.
- b) Biyoçeşitliliğe duyarlı alanlar, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği EK-5 Duyarlı Yöreler kapsamına giren göller, akarsular, sulak alanlar, yeraltı suyu işletme sahaları, bilimsel araştırmalar için önem arz eden nesli tehlikeye düşmüş veya düşebilir türler biyosfer rezervi, biyotoplar, biyogenetik rezerv alanları ile Natura 2000 Korunan Alanlar ağı, UNESCO Dünya Mirası alanları ve önemli biyoçeşitlilik alanları ve ayrıca diğer korunan alanları kapsamaktadır.
- c) ÇED sürecinden muafiyeti mevcutsa bu etkiler ayrıca değerlendirilmeli ve hafifletme tedbirleri uluslararası geçerliliğe sahip biyoçeşitlilik koruma önlemleri sıralanmalıdır.

³⁴ Elektrikli ve elektronik ekipmanlarda belirli tehlikeli maddelerin kullanımının kısıtlanmasına ilişkin 8 Haziran 2011 tarihli ve 2011/65/AB sayılı AB Direktifi (Directive 2011/65/EU on the Restriction of the Use of Certain Hazardous Substances in Electrical and Electronic Equipment) ile uyumlu düzenlemedir. Ayrıca, bahse konu yönetmeliklere uyum kapsamında düzenlenen “Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelik”e uyum da sağlanmalıdır.

³⁵ Kimyasalların kaydı, değerlendirilmesi, izni ve kısıtlanmasına ilişkin 18 Aralık 2006 tarihli ve (EC) 1907/2006 sayılı AB Yönetmeliğinin (Regulation (EC) No 1907/2006 concerning the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH)) Ek-17’si ile kanserojen ve mutajen maddeleri içeren 57 inci maddesi ile uyumlu düzenlemedir.

³⁶ Maddelerin ve kimyasalların sınıflandırılması, etiketlenmesi ve ambalajlanmasına ilişkin 16 Aralık 2008 tarihli ve (EC) 1272/2008 sayılı AB Yönetmeliği (Regulation (EC) No 1272/2008 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on classification, labelling and packaging of substances and mixtures, amending and repealing Directives 67/548/EEC and 1999/45/EC, and amending Regulation (EC) No 1907/2006) ile uyumlu düzenlemedir.

³⁷ AB Direktifi (“Directive 2011/92 on the Assessment of the Effects of Certain Public and Private Projects on the Environment” ile uyumlu düzenlemedir.

EK : 3

ASGARI GÜVENLİK ÖNLEMLERİ

1) Tebliğ kapsamında bir faaliyetin “uyumlu” olarak sınıflanabilmesi için;

- a) Faaliyetin, insan ve çalışan haklarına, yolsuzluk ve vergi ve rekabet hukuku düzenlemelerine aykırı olmaması,
- b) Faaliyeti sürdüren işletmenin;
 - i) OECD Çok Uluslu Şirketler Rehberinde,
 - ii) Uluslararası Çalışma Örgütü'nün İşyerinde Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi'nde tanımlanan sekiz temel sözleşmede,
 - iii) BM İş Dünyası ve İnsan Hakları Kılavuz İlkelerinde ve
 - iv) Uluslararası İnsan Hakları Beyannamesinde

belirtilen sorumlu iş yapma standartlarına uygun faaliyette bulunması gerekmektedir.

2) Yukarıda belirtilen standartlar ve ilkeler çerçevesinde bir işletmenin veya bir faaliyetin Asgari Güvenlik Önlemlerine uygunluğu aşağıda belirtilen dört temel kritere göre değerlendirilecektir:

(1) *İnsan, İşçi ve Tüketici Haklarına Riayet Etme:*

Faaliyetleri “uyumlu” olarak belirlenecek işletmelerin;

- a) Çalışanların çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumlulukları bakımından 4857 sayılı İş Kanununa; tüketicilerin mali hakları ile sağlık ve güvenliklerinin korunması bakımından 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna ve ilgili alt mevzuatlara uygun şekilde faaliyet göstermeleri,
- b) İnsan haklarına ilişkin sorumlulukları ile ilgili taahhütlerini;
 - i) İşletmenin en üst yönetim kademesi tarafından onaylanan,
 - ii) Gerekli uzmanlık görüşler alınarak hazırlanan,
 - iii) Kamuya açık şekilde tüm paydaşların erişebileceği ve
 - iv) İşletmenin uygulama politikalarına ve yönetim sistemlerine dâhil edilen bir politika bildirisi ile ortaya koymuş olmaları,
- c) İşletmenin ve iştiraklerinin ortak ve üst yönetimindeki kişilerin işçi veya insan haklarına ilişkin mevzuatı ihlal etmekten hüküm giymemiş olması

esastır.

(2) *Rüşvet ve Yolsuzluk ile Mücadele:*

Faaliyetleri “uyumlu olarak” belirlenecek işletmelerde rüşvet ve yolsuzlukla mücadele kapsamında;

- a) Yolsuzluk ve rüşvetle mücadele politikalarının oluşturulması,
- b) İlgili politikalarını kamuoyuna açıklanması,
- c) Yolsuzlukla mücadelenin etkin bir şekilde sağlanması amacıyla, kritik alanların belirlenerek önlemler alınması,
- ç) Konuyla ilgili iç denetim birimlerinin görevlendirilmesi,
- d) Satın alma ve insan kaynakları süreçleri kapsamında iş etiği kurallarının oluşturulması,
- e) Konu hakkında çalışanlara eğitim verilmesi ve
- f) İşletmenin ve iştiraklerinin ortaklarının ve üst yönetimindeki kişilerin yolsuzluk veya rüşvet suçlarından dolayı hüküm giymemiş olması

esastır.

(3) Vergi Düzenlemelerine Uyum

Faaliyetleri “uyumlu” olarak belirlenecek işletmelerin;

- a) Vergi yönetimini ve vergi mevzuatına uyumu iç sisteler kapsamına almış olmaları,
- b) Vergi risk yönetim stratejileri ve süreçleri bulunması ve
- c) İşletmenin, iştiraklerinin ve bunların ortak ve üst yöneticilerinin vergi mevzuatını ihlal etmekten dolayı cezai işleme tabi tutulmamış olması

esastır.

(4) Adil Rekabet Düzenlemelerine Uyum

Faaliyetleri “uyumlu” olarak belirlenecek işletmelerin;

- d) Adil rekabet ile ilgili 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ve diğer ilgili düzenlemelere uyum ile ilgili strateji, plan, program ve prosedürlerini oluşturarak gerekli iç kontrol ve uyum süreçlerini hayata geçirmiş olması,
- e) İşletmenin, iştiraklerinin ve bunların ortak ve üst yöneticilerinin rekabetin korunması hakkındaki mevzuatı ihlal etmekten dolayı cezai işleme tabi tutulmamış olması

esastır.

YEŞİL VARLIK ORANI RAPORLAMA TABLOSU

BANKA ADI :

DÖNEM : --/-----
PARA BİRLİĞİ : BRL TL

SIRA NO	SIRA ADI	BRL/ VARLIKLAR	UYGUN VARLIKLAR			UYMLU VARLIKLAR		
			Azaltım Amacı Varlıklar	Uygun Amacı Varlıklar	Toplam Uygun Varlıklar	Azaltım Amacı Varlıklar	Uygun Amacı Varlıklar	Toplam Uyumlu Varlıklar
1	BİREŞİMLİ KREDİLER (2+3+4)	---	---	---	---	---	---	---
2	a) Konut, Bina Tadilat ve Geliştirme	---	---	---	---	---	---	---
3	b) Tıvır	---	---	---	---	---	---	---
4	c) Diğer Bireysel Krediler	---	---	---	---	---	---	---
5	TECARÜT KREDİLERİ (6+10+17+18+27+36+43)	---	---	---	---	---	---	---
6	a) Ticari Krediler (7+8+9)	---	---	---	---	---	---	---
7	b) Bankalar Ücretleri	---	---	---	---	---	---	---
8	c) Finansal Ücretler	---	---	---	---	---	---	---
9	d) Diğer Ticari Faaliyetler	---	---	---	---	---	---	---
10	e) Enerji Kredileri (11+12+13+14+15+16)	---	---	---	---	---	---	---
11	i) Çömür Enerjisi	---	---	---	---	---	---	---
12	ii) Rüzgar Enerjisi	---	---	---	---	---	---	---
13	iii) Jeotermal Enerji	---	---	---	---	---	---	---
14	iv) Biyokütle Enerjisi	---	---	---	---	---	---	---
15	v) Hidroelektrik Enerjisi	---	---	---	---	---	---	---
16	vi) Diğer	---	---	---	---	---	---	---
17	e) Turizm Kredileri	---	---	---	---	---	---	---
18	g) İmalat Sektörü Kredileri (19+20+21+22+23+24+25+26)	---	---	---	---	---	---	---
19	i) Büyük Kurum Teknolojileri Ücretleri	---	---	---	---	---	---	---
20	ii) Altmakruş Ücretleri	---	---	---	---	---	---	---
21	iii) Akademi Ücretleri	---	---	---	---	---	---	---
22	iv) Kurumsal Ücretleri	---	---	---	---	---	---	---
23	v) Pasiflik Ücretleri	---	---	---	---	---	---	---
24	vi) Çömür Ücretleri	---	---	---	---	---	---	---
25	vi) Demir-Çelik	---	---	---	---	---	---	---
26	vii) Diğer İmalat Sektörleri	---	---	---	---	---	---	---
27	e) Ulaştırma Kredileri (28+29+30+31+32+33+34+35)	---	---	---	---	---	---	---
28	i) Karayolu ve Demiryolu Tasımacılığı	---	---	---	---	---	---	---
29	ii) Binek ve Hafif Ticari Araçlar	---	---	---	---	---	---	---
30	iii) Ulaştırma Proje Finansmanı ve Yatırım	---	---	---	---	---	---	---
31	iv) Deniz Tasımacılığı	---	---	---	---	---	---	---
32	v) Büyük Kurumlu Deniz Tasımacılığına Mavilik Alınan Faaliyetleri	---	---	---	---	---	---	---
33	vi) İlaç Tasımacılığı	---	---	---	---	---	---	---
34	vii) Büyük Kurumlu İlaç Tasımacılığı Altı Yapı Faaliyetleri	---	---	---	---	---	---	---
35	viii) Diğer Ulaştırma Kredileri	---	---	---	---	---	---	---
36	f) İmarat ve Gayrimenkul Kredileri (37+38+39+40+41+42)	---	---	---	---	---	---	---
37	i) Yeni Yapıların İmarat ve Mimar Binaların Satın Alınması	---	---	---	---	---	---	---
38	ii) Mimar Binaların Öncelikli Tadilat	---	---	---	---	---	---	---
39	iii) Yenilenen Enerji Teknolojilerinin Kurulumu, Bakım ve Onarım	---	---	---	---	---	---	---
40	iv) Yapıların Elektrikli Alet-Satın Alınmalarının Kurulumu, Bakım ve Onarım	---	---	---	---	---	---	---
41	v) Enerji Performansını Ölçme ve Kontrol Binaların Kurulumu, Bakım ve Onarım	---	---	---	---	---	---	---
42	vi) Diğer İmarat ve Gayrimenkul Kredileri	---	---	---	---	---	---	---
43	g) Diğer Krediler (44+45+46)	---	---	---	---	---	---	---
44	i) Finansal sektöre verilen krediler	---	---	---	---	---	---	---
45	ii) Finansal olmayan diğer ticari krediler	---	---	---	---	---	---	---
46	iii) Yerel yönetimlere verilen krediler	---	---	---	---	---	---	---
47	TOPLAM VARLIKLAR (1+5)	---	---	---	---	---	---	---
48	Kapsam Dışı Varlıklar (Bilgi amaçlı) (49+50+51+52)	---						
49	a) Merkezi Yönetimlerden Alınanlar	---						
50	b) Merkez Bankalarından Alınanlar	---						
51	c) Çok Taraflı Yatırım Bankaları ve Kurumları Kuruluşlarından Alınanlar	---						
52	d) Uluslararası Kurumların Alınan Varlıkları	---						
53	YEŞİL VARLIK ORANI (Toplam Uyumlu Varlıklar / Toplam Uygun Varlıklar)	---						
54	Toplam Uyumlu Varlıklar / Toplam Brüt Varlıklar	---						
55	Toplam Uygun Varlıklar / Toplam Brüt Varlıklar	---						

GENEL GEREKÇE

Küresel ısınma ve buna bağlı iklim değişikliğinin etkilerinin artan şekilde hissedildiği günümüzde çevresel sürdürülebilirlik ve iklimle bağlantılı finansal risklerin yönetilmesi tüm dünyada finansal kuruluşların ve denetim otoritelerinin önemli gündem maddelerinden biri haline gelmiştir. Finansal sektörlerin çevresel sürdürülebilirlik konusundaki çabaları 2019 yılı Aralık ayında Avrupa Birliğinin (AB) iklim değişikliğini tüm politika alanlarının merkezine aldığı Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) planını yürürlüğe koyması ile yoğunlaşmıştır. AB, AYM ile üye ülkelerin kamu ve özel sektörlerinin yeşil dönüşüm hedefini ortaya koymuş, 2050 yılında karbon-nötr kıta olma hedefi kapsamında, dekarbonizasyon, biyoçeşitlilik, döngüsel ekonomi ve temiz hava konularına odaklanan stratejilerin yanı sıra sürdürülebilir gıda, sürdürülebilir tarım, enerji, inşaat ve ulaşım gibi belirli sektörleri hedefleyen yol haritalarını belirlemiştir. Söz konusu yol haritaları 2050 yılı itibarıyla net sıfır emisyonu dayalı bir ekonomik modele geçilmesi için atılması gereken adımları içermektedir. AYM, AB için yalnızca net sera gazı emisyonlarını sıfırlama değil, aynı zamanda sanayi üretimini ve istihdamı geliştirmeyi hedefleyen yeni bir büyüme stratejisi olarak da tanımlanmaktadır.

AYM, birbirini bütünleyen birden fazla bloktan oluşmaktadır. Örneğin, Mart 2020’de yayımlanan “Döngüsel Ekonomi Eylem Planı” yeni sanayi stratejisi doğrultusunda bir ürünü yaşam döngüsü boyunca ele alarak, döngüsel ekonomi süreçlerinin desteklenmesini, sürdürülebilir tüketimin güçlendirilmesini ve kullanılan kaynakların mümkün olan en uzun zaman dilimi süresince ekonomi içinde kalmasını amaçlayan önemli yapısal bloklardan biridir. Ancak AYM’nin küresel ölçekte en çok etki yaratması beklenen bileşeni “Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması” (SKDM) olarak adlandırılan uygulamadır. AB’yi böyle bir mekanizmayı planlamaya yöneltten temel neden ise karbon kaçağını süregelen yöntemler yerine daha çevreci bir yöntemle önleme ihtiyacıdır. AB tarafından ithal edilecek ürünlerin, içerdiği karbon yoğunluğuna göre vergilendirilmesini öngören SKDM, bugüne kadar iklim değişikliğiyle mücadelede iktisadi anlamda atılan en iddialı adım olarak nitelendirilmektedir. SKDM’nin kapsamı, ilk etapta karbon yoğun sektörleri kapsayacak şekilde çimento, demir-çelik, alüminyum, gübre ve elektrik olarak belirlenmiştir. Mayıs 2022’de Avrupa Parlamentosu’nun SKDM tasarısıyla ilgili yaptığı değişikliklerde bu beş sektöre; organik kimyasallar, hidrojen ve plastik polimerlerin eklenmesi önerilmiştir. Ayrıca uygulamaya 2030 yılına kadar potansiyel olarak AB Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) kapsamındaki madeni yağ ürünleri, kireç, cam, seramik, kâğıt hamuru, kâğıt, karton, asitler ve toplu organik kimyasallar gibi tüm malların dâhil edilmesinin hedeflendiği yönünde değerlendirmeler de bulunmaktadır. Henüz ürün bazında standartlaştırılmış bir emisyon muhasebesi bulunmayan rafineri ürünlerinin de bu yöndeki çalışmaların tamamlanmasının ardından mali yükümlülükler devreye girene kadar kapsama dâhil edilmesi planlanmıştır.

AYM’nin diğer önemli bir parçası olan ve sera gazı emisyonlarını 2030 yılına kadar 1990 seviyelerine kıyasla en az % 55 azaltma hedefi içeren “55’e Uyum” paketi Temmuz 2021’de açıklanmıştır. Söz konusu pakette, SKDM konusundaki ayrıntılar ile iklim, enerji, toprak kullanımı, ulaşım ve vergi politikalarını içeren pek çok alt düzenleme yer almaktadır.

SKDM’ye ilişkin olarak, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi arasındaki müzakereler sonucu öncelikli sektörler olan çimento, demir-çelik, alüminyum,

gübre, elektrik ve hidrojen ürünlerine ilişkin emisyon raporlama sürecinin 1 Ekim 2023 tarihinde başlayacağı kesinleşmiştir. SKDM'ye geçiş süreci olarak kabul edilen 2023-2025 döneminde, AB tarafından ithal edilen ilgili ürünlerin üretiminden kaynaklanan kapsam-1 ve kapsam-2 emisyon miktarlarının raporlanması gerçekleştirilecek iken 2026 yılı ve sonrasında emisyon kaynaklı mali yükümlülüklerin yerine getirilmesi gerekecektir.

Endüstriyel ve ticari faaliyetlerle ilgili söz konusu gelişmeler finansal sektör açısından da büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, AB bünyesinde Paris Anlaşması sonrasında finansal sektörlerin daha sürdürülebilir hale getirilmesi amacı ile 2018 yılında yayımlanan “Sürdürülebilir Finans Eylem Planı Çerçevesi”, 2020 yılında güncellenerek daha kapsamlı hale getirilmiştir. Benzer şekilde, Ocak 2020’de 10 yıl içinde en az 1 trilyon Euro tutarında sürdürülebilir finans yatırımını harekete geçirmeyi amaçlayan “Yatırım Planı” açıklanmıştır. Sürdürülebilir finansla ilgili en önemli gelişmelerden biri ise hangi faaliyetlerin sürdürülebilir nitelikte olduğunun belirlenmesine yardımcı olması amacıyla finansal kuruluşların kullanımı için hazırlanan AB Taksonomi Yönetmeliğinin yayımlanması olmuştur.

Genel olarak taksonomi, sürdürülebilir faaliyetlerin niteliğini belirleyerek bu alandaki yatırımları teşvik etmeyi amaçlayan bir sınıflama metodolojisidir. Taksonomi şirketler kesimi, finansal kuruluşlar, kamu ve yatırımcılar için “yeşil” olmaya ilişkin kriterler seti oluşturarak çevresel hedeflere hangi ekonomik faaliyetlerin katkıda bulunduğunun belirlenmesinde kilit rol oynamaktadır. Bu bakımdan karbon nötr ekonominin finansmanı ve sürdürülebilir bir ekonominin tesisi için en önemli gereksinimlerin başında taksonomi gelmektedir. Dünyada hâlihazırda pek çok ülkede, farklı kapsam ve gelişmişlik düzeylerinde olmak üzere, taksonomi girişimleri olduğu görülmektedir. 2021 yılsonu itibarıyla aralarında AB ve Güneydoğu Asya Uluslar Birliğinin de (ASEAN) bulunduğu 25 ülke ya da bölgede hâlihazırda hayata geçirilmiş ya da gelişim aşamasında bulunan yeşil taksonomi inisiyatifleri bulunmaktadır. Bunlar arasında gerek kapsamı gerekse uygulandığı coğrafyanın genişliği ve ekonomik ağırlığı itibarıyla AB Taksonomisinin yakın zamanda küresel düzeyde önemli bir referans haline geleceği öngörülmektedir.

AB bünyesinde gerçekleşen AYM, SKDM ve taksonomiye ilişkin gelişmeler, yoğun ticari ilişkiler nedeniyle ülkemiz ekonomisini ve bankacılık sektörünü yakından ilgilendirmektedir. Gerçekte Türkiye iklim değişikliği ile mücadele konusunda uluslararası gelişmelerle eş zamanlı şekilde gerekli aksiyonları ortaya koymaktadır. Örneğin, Türkiye BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Ulusal Katkı Niyet Beyanını 2015 yılında sunmuş, buna göre 2030’a kadar mevcut politikalar senaryosuna kıyasla emisyonlar için en az %21 artıştan azaltım taahhüdünde bulunmuştur. Uluslararası gelişmeler çerçevesinde söz konusu taahhüt Kasım 2022’de gerçekleştirilen Taraflar Konferansında (COP27) güncellenerek %41 seviyesine çıkartılmıştır. 2015 yılında imzalanan Paris Anlaşması 6 Ekim 2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilerek yasal bir statü kazanmıştır. Türkiye ekonomisinin yeşil dönüşüm yol haritaları 16 Temmuz 2021 tarihli Yeşil Mutabakat Eylem Planı ve 21-25 Şubat 2022 tarihlerinde gerçekleştirilen İklim Şurası ile ortaya konulmuştur. İlgili bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör birlikleri ve diğer tüm kurumlar sürdürülebilir ekonominin tesis edilmesi amacıyla gösterdikleri çabaları yoğunlaştırmıştır.

Bu süreçte Türk bankacılık sektörüne de önemli sorumluluklar düşmektedir. Türkiye’de finansal piyasaların yaklaşık %90’ının bankacılık sektöründen oluştuğu dikkate alındığında özellikle yeşil dönüşümün finansmanında bankaların oynayacakları rolün önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

Bankacılık sektörünün yeşil dönüşüm ve sürdürülebilir ekonominin inşası için temel gereksinimleri düzenleyici çerçevenin oluşturulması, uluslararası uygulamalar çerçevesinde sürdürülebilir finansla ilgili kurumsal yönetim yapısının tesisi ve iklimle bağlantılı risklerin yönetimine ilişkin kapasitenin oluşturulmasıdır. Özellikle iklimle bağlantılı risklerin sayısallaştırılması, ölçülmesi, analizi ve yönetimi bankalar açısından önem taşımaktadır. Risk yönetimi bankaları kredi portföylerini yeşil hale getirmeye yönlendirmek için güçlü bir motivasyon aracı olarak görülmektedir. Bankaların, iklimle bağlantılı fiziksel riskleri ve geçiş risklerini yönetebilmek için, müşterileri olan reel sektör kuruluşlarını yeşil dönüşüm yatırımları için teşvik edeceği öngörülmektedir. Bunun için ise, iklim risklerinin sayısallaştırması sürecinde bankaların nasıl yöntemler geliştireceği ve bu süreçlerin nasıl yönetileceği gibi soruların yanıtlanması önem taşımaktadır.

Diğer taraftan, yeşil dönüşüm bankalar ve diğer finansal kuruluşlar açısından önemli fırsatlar da sunmaktadır. Kaynak tahsisi sürecinde merkezi bir konumda bulunan finans sektörü, sürdürülebilir ekonomiye geçiş sürecinde de tasarrufların ve özel sermayenin uygun yatırım alanlarına ve projelere yönlendirilmesi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Özellikle uluslararası yeşil fonların menkul kıymet ihracı, sendikasyon veya doğrudan kredi şeklinde ülkemize getirilmesinde bankalar aracı olarak rol oynayabilecektir. Ancak, söz konusu rolün etkin bir şekilde yerine getirilmesi için sürdürülebilir ekonomik faaliyetlerin somut ve nesnel kriterlere dayalı olarak belirlenmiş olması bir ön şart niteliğindedir. Ayrıca, finansal kuruluşlar kadar, reel sektör kuruluşlarının da karbon emisyon verileri başta olmak üzere iklim değişikliği ile mücadele ve sürdürülebilirlikle ilgili verilerini kamuoyu ile paylaşmaları yeşil ve sürdürülebilir finansmanın geliştirilmesinde hayati öneme sahiptir.

AB’de iklim verileri ile ilgili olarak AB Taksonomi Yönetmeliği “Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifine” tabi tüm teşebbüslere, faaliyetlerinin sürdürülebilir olarak tanımlanan ekonomik faaliyetlerle nasıl ve ne düzeyde uyumlu olduğunu açıklama yükümlülüğü getirmiştir. AB Komisyonu tarafından finansal otoritelere yapılan çağrıya yanıt olarak, 2021 yılında Avrupa Bankacılık Otoritesi (EBA) tarafından bu yükümlülüğün hayata geçirilmesinde esas alınacak performans kriterlerinin ve metodolojilerin belirlenmesine yönelik bir tavsiye dokümanı yayımlanmıştır. Söz konusu doküman kapsamında, EBA tarafından çevresel sürdürülebilirliğe yönelik faaliyetlerin şeffaflığını sağlamak için çeşitli anahtar performans göstergeleri yayımlanmıştır. Söz konusu göstergelerden en önemlisi “yeşil varlık oranı”dır. Yeşil varlık oranı, kısaca bir kredi kuruluşunun taksonomi kapsamında yeşil kabul edilen ekonomik faaliyetlere ayırdığı varlıklarının, taksonomi kapsamında yer alan toplam varlıklarına oranını ifade etmektedir.

Ülkemizde de, uluslararası düzenleme ve uygulamalar da dikkate alınarak, bankacılık sektörünün iklime bağlantılı risklerinin analizi, finansal kaynakların yeşil yatırım alanlarına yönlendirilmesi ve ekonomik faaliyetlerin yeşil olma kriterlerinin belirlenmesi için bir yeşil varlık oranı düzenlemesi yapılması gerekliliği değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) temsilcilerinin de katılımıyla 2022 yılı başlarında Türkiye Bankalar Birliği bünyesinde oluşturulan çalışma grubu tarafından yeşil varlık oranı hesaplamasına ilişkin bir rehber metin hazırlanmış ve düzenleme taslağı oluşturulması amacıyla BDDK’ya iletilmiştir.

Hazırlanan “Yeşil Varlık Oranı Hakkında Tebliğ” (Tebliğ) ile; Türk bankacılık sektörünün çevresel sürdürülebilirliğe katkı düzeyinin belirlenmesi, iklimle bağlantılı finansal risklerinin analizi ve yönetilmesi, iklim finansmanı ile ilgili verilerin doğruluk ve şeffaflık derecesinin artırılması, sınai ve ticari kuruluşlara yeşil dönüşüm ile ilgili genel kriterler sunulması, kuruluşların sürdürülebilirlik performansının karşılaştırılabilmesi, yurtiçi yatırımların yeşil alanlara yönlendirilmesi ve uluslararası yeşil finansal piyasalarından ülkemiz reel sektörüne kaynak aktarılması hedefleri doğrultusunda yeşil varlık oranı hesaplanması için bir metodoloji oluşturulması amaçlanmaktadır.

Mevcut durumda Tebliğ, yerel düzenlemeleri ve banka uygulamalarını da dikkate almakta ancak ağırlıklı olarak AB Taksonomi çerçevesine dayanmaktadır. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından hazırlık çalışmaları yürütülmekte olan ulusal taksonominin yürürlüğe girmesinin ardından Tebliğde değişiklik yapılarak metinde ve eklerinde AB Taksonomisine yapılmış atıfların ulusal taksonomiye atıflarla değiştirilmesi planlanmaktadır. Ayrıca, Tebliğ ve ekleri yeşil finansal varlıkların belirlenmesine ilişkin öncü bir teknik öneri seti sunması nedeniyle ulusal taksonomi çalışmalarına önemli düzeyde katkı sağlama potansiyeline sahiptir.

Tüm bunlara ilave olarak, Tebliğ ile sunulan metodolojinin, reel sektör kuruluşlarının yeşil dönüşümle ilgili kendi yol haritalarını oluşturmalarına, bu sayede SKDM gibi “karbon-nötr kıta” vizyonunu gerçekleştirmeye yönelik uluslararası politika ve uygulamaların yaratacağı geçiş risklerinin azaltılmasına ve ülkemizin Paris Anlaşması çerçevesinde verdiği ulusal taahhütlerin yerine getirilebilmesine önemli katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.